

OLAV

Eutanasi på dagsordenen, s. 3
Døden under kontroll?

Gunnar Danbolt om Langslets “Olav den hellige”, s. 8
Et standardverk som vil bli stående

Katolsk-luthersk dialog, s. 10
Strek over fordømmelsene -
enighet om rettfærdiggjørelsen?

Nina Valsø om filmen “Dead Man Walking”, s. 12
Rystende om dødsstraff

Baby Johannessen, s. 16
Kirkeakademiene står for dialog med verden

Aage Hauken, s. 20
Dagbøker fra Lunden (IV)

Blikk på tiden, s. 24
Kjærlighet på hjul

OLAV

Lettere?

Blir døden lettere om vi tar den i egne hender? Verdigere om vi gir legen en personlig undertegnet 'licence to kill'? Eller får døden på resept? Og i tilfelle - lettere og verdigere for hvem? Den syke eller dem som står rundt? Eller som skulle stått der? Og hva betyr verdighet innfor døden? Er vi muligens kommet derhen at det å være sterkt pleietrengende eller ligge for døden, som det heter fra gammelt av, i seg selv oppleves som noe uverdigg?

Dette er noen av spørsmålene som melder seg når eutanasi - barmhjertighetsdrap - og det beslektede (be)grep 'hjelp til selvmord' bringes på bane. Og førsteoppslaget i dette nr. av bladet handler nettopp om eutanasi, om det å få kontroll over døden - som en del av 'det moderne prosjekt': Mennesket som herre over liv og død.

Bakgrunnen for at emnet tas opp akkurat nå? Utspillet i midten av mars fra de tre juristene Johs. Andenæs, Anders Bratholm og Finn Seyersted: De går inn for å avkriminalisere medvirkning til selvmord samt at leger i visse tilfeller skal være fritatt for straff for medlidenhetsdrap. Argumentet? Nåværende straffelov griper inn i folks rett til å velge selv: Om du vil ha hjelp til å ta ditt eget liv etter et intenst og veloverveiet ønske, så må du ha lov til det.

Det lyder besnærende - og så human. Men er det virkelig det? Eller er det snarere 'besnærende human'? For det er noe ganske annet! "Det som kan synes logisk og human, viser seg i virkeligheten å være meningsløst og inhuman," skriver pave Johannes Paul II om eutanasi i encyklikaen *Evangelium Vitae* fra 1994. Moraliserende teologi - eller følbar virkelighet?

Nylig skrev Vårt Land om eutanasi som virkelighet. Presten Helge Fisknes - leder for Aksept Kontaktsenter for hiv-positive - fortalte om hvordan det var å være til stede, sammen med familien, da en aidssyk venn tok sitt liv. (NB. Fisknes understreket at hans nærvær ikke på noen måte legitimerte selvmord; men "jeg kunne ikke svikte et menneske som jeg over lang tid hadde fulgt i en tøff kamp for livet", var hans beveggrunn for å være til stede.) Opplevelsen styrket hans oppfatning av at "det er feil å forkorte livet - og invitere andre mennesker inn i dette. Jeg tror ikke lenger dette er barmhjertighet," sier Fisknes. "Jeg vet at denne vennen ønsket å oppnå verdighet i livets siste fase. Men jeg er veldig skeptisk til om det var det han oppnådde."

Folk er stort sett flinke til å dø, de greier det til slutt alle sammen. Ordene stammer fra en forlengst hensovet allmennpraktiker. Om sagt i ironi eller med mild og mollstemmt resignasjon, interesserer ikke i her. 'Flinke' er stikkordet. Å, jo, vi kan nok bli enda flinkere til å dø om loven åpner for eutanasi og hjelp til selvmord. Men er den slags flinkhet noe å trakte etter?

"Det er ingen kunst att döda, men det är en stor konst att hjälpa en människa att möta, och akseptera, den ofrånkomliga döden," skriver etikeren og jesuitten Erwin Bischofsberger.

Det er den kunsten vi må øve oss på, som enkeltmennesker og som samfunn. Det er her vi må bli flinkere. Intet lett pensum - for mangt et perspektiv må snus om. En linje av den vare og varsomme Jan Erik Bruheim kan være til hjelp her: "Hjelpelaus er den som ingen har å hjelpe."

Mai er jomfru Marias måned:

*Mor Maria, du - som er Mor for oss alle,
i dag ber vi deg for dem som er uføre og funksjonshemmede.
Gi dem den varme som bare en mor kan gi sine barn.
Gi dem styrke om dagen og utholdenhet om natten,
og gi oss alle mot til å godta det vi ikke vil godta i våre liv.
Mor Maria, rik på miskunn og omsorg - gi oss alle glede og fred,
og en medlidenhet med hverandre som ligner din.*

Fra Bønneboken

Gratulerer, Simon!

Journalist og forfatter Simon Flem Devold ble nylig tildelt Brobyggerprisen for 1996 av Norske Kirkeakademiers Felleråd - for sitt utrettelige arbeid med å gjøre barns situasjon synlig i dagens samfunn. Gjennom en årrekke har han på en kompromissløs, varm, klok og humoristisk vis latt barn komme til orde i mediene. Hjertelige gratulasjoner fra St. Olav Tidsskrift.

Eutanasi på dagsordenen: Døden under kontroll?

3

Kommer eutanasi - aktiv dødshjelp - til å bli et selvsagt innslag i fremtidens sykepleie? Ikke umulig, om man ser på de ferskeste forsøk på å legalisere slik 'hjelp' i flere europeiske land og i amerikanske delstater. Her hjemme tok nylig jusprofessorene Anders Bratholm, Johs. Andenæs og Finn Seyersted til orde for at medvirkning til selvmord bør avkriminaliseres og barmhjertighetsdrap ved lege i visse tilfeller være straffefritt.

Katolsk syn er klart nei til eutanasi, enten det kalles aktiv dødshjelp eller barmhjertighetsdrap. Men et nei fritar ikke fra å gå inn i debatten, tvert imot: Vil man ha håp om å nå frem med den kristne humanisme i dette etisk ladede terreng, må man svare på tidens tegn og tendenser med både hjerne og hjerte.

Det er nettopp hva jesuittpater Erwin Bischofsberger, medlem av Svenska etiska nämnden, gjorde i det svenske tidsskriftet *Signum* nylig (8:95) Denne artikkelen bygger hovedsakelig på Bischofsberger, men står også i gjeld til andre kilder.

Som utgangspunkt kan det være nyttig å presisere noen nøkkelbegreper samt gi en kort oversikt over opinion og lovgivning på dette området i de ulike land i Europa. Og her støtter vi oss til den danske etikeren Lars Reuter, som nylig utgav en doktoravhandling om emnet, og her er igjen *Signum* vår kilde (4:95).

1. 'Eutanasi' betyr at en person, vanligvis en lege, tar livet av en pasient på vedkommendes oppfordring.

2. 'Medvirkning til selvmord' innebærer at en person, vanligvis en lege, medvirker til en pasients selvmord ved å gi vedkommende mulighet til å få tilgang på tilstrekkelige medikamenter.

3. 'Indirekte eutanasi' er når en person, vanligvis en lege, volder pasientens død gjennom å avbryte en pågående behandling, eller ved å gi medisin som kan fremskynde døden

4. 'Dødshjelp' innebærer at man, på pasientens oppfordring, avstår fra medisinsk behandling for å la vedkom-

mende dø.

I norsk debatt brukes ofte begrepet 'passiv dødshjelp' om begge de to siste formene, mens eutanasi oftest omskrives med 'aktiv dødshjelp'. Vi vil i det følgende holde oss til Reuters språkbruk og avgrensninger. Ikke minst av historiske grunner er eutanasi å foretrekke fremfor det mindre ladede 'dødshjelp'.

Kort om europeisk opinion

Debatten i Europa viser at den ofte markerte grensen mellom nord og sør, underforstått mellom katolske og protestantiske land, ikke gjelder i synet på eutanasi - her går grensen snarere mellom nordøst og sørvest. "I de østeuropeiske land er det ingen nevneverdig debatt om emnet," konstaterer Reuter, "og i de land der lovgivningen er endret, har dette skjedd for å presisere en avvisende holdning." Eutanasi og dødshjelp debatteres knapt i de land

hvor loven forbyr eutanasi, men samtidig godtar visse former for indirekte dødshjelp, som i Hellas, Italia, Monaco, Portugal og Spania. Der det har vært mer debatt, har det stort sett ført til klarere retningslinjer og rettsregler når det gjelder å avbryte en behandling eller bruke smertestillende midler som kan ha fremskyndelse av døden som bivirkning. Det har skjedd i Belgia, Frankrike, Østerrike og Norden (unntatt Island der spørsmålet ikke diskuteres). I disse landene avviser myndighetene offisielt enhver handling som bevisst går ut på å ta livet av en pasient, men praksis i den rettslige prosedyre tilsvarer ikke alltid dette. Norden og de såkalte katolske land har stor sett samme innstilling.

Heftigste har eutanasidebatten vært i Nederland, Tyskland, Sveits og Storbritannia. De tre siste landene har ikke modifisert lovverket, men diverse retningslinjer samt rettslige enkelttilfeller har bidratt til at medisinsk praksis er blitt klarere definert. I Nederland har en langvarig offentlig debatt ført til lovfestet påtalesfrihet for eutanasi og dødshjelp under visse forhold, til tross for at loven fremdeles definerer eutanasi og dødshjelp som straffbare handlinger.

Eutanasidebatten har siden slutten av 80-tallet skutt fart i mange land, noterer Reuter. Det viser flere nye forslag om mildning av lover eller opphevelse av forbud mot eutanasi og medvirkning til dødshjelp. Talsmennene for lovlig eutanasi finnes i land med tiltagende sekularisering og individualisering, mens samfunn som er mer religiøst eller kollektivt preget, jevnt over ikke godtar eutanasi. Blant disse landene peker de østeuropeiske landene seg særlig ut idet de også avviser indirekte eutanasi og i noen tilfeller også dødshjelp.

Det moderne prosjekt: kontroll over døden

"Dagens mennesker kjenner som regel et ufravikelig krav på å ville ha kontroll

Ikke rett til liv?

Vil det i fremtiden finnes 'smertefrie døds-maskiner' som kan brukes på hårdt utviklingshemmede nyfødte? Moralteologen Dietmar Mieth, Tübingen, ser ikke bort fra det - i hvert fall advarte han nylig mot at slikt kan komme. Også tungt handikappede nyfødte, f. eks. barn med ryggmarksbrokk, har rett til liv og må ikke drepes, slik den

australske bioetiker Peter Singer har gjort seg til talsmann for, sa Mieth. Som understreket at "menneskerettighetene gjelder for ethvert menneskelig vesen".

I Tyskland er diskusjonen omkring disse tingene flammert opp i forbindelse med at den omstridte Singer er blant foredragsholderne på en kongress som organisasjonen Internasjonalt selskap for systematisk terapi

skal holde i Tyskland i begynnelsen av mai. Tyske politikere, både kristeligdemokrater, 'grønne' og sosialdemokrater, kritiserer at Singer er invitert til å tale ved kongressen i Heidelberg. Singer går inn for drap på utviklingshemmede nyfødte og på mennesker med alvorlig psykisk utviklingshemming. Slike mennesker har, etter Singers mening, ingen rett til liv. RM

4

over livet," skriver *Erwin Bischofsberger* i *Signum* (8:95). Man vil i størst mulig grad forføyge over og bære ansvar for sin egen tilværelse, og bør utforme den gjennom rasjonell planlegging og styring. Kravet på kontroll, på at ingenting skal gå på skjeve, hører med til 'det moderne prosjektet', det er dets kjerne. Det etiske prinsipp som svarer til menneskets herredømme over seg selv, er autonomien: Hver og en skal bestemme over sitt eget liv. Man velger utdanning, yrke, livsform, livsledsager, antall barn man bør 'skaffe' seg og stedet man vil bo. "Det uforutsette får ikke lov til å skje."

Men et par områder synes å unndra seg menneskelige kontroll: livets begynnelse og slutt. Ingen har hittil selv valgt å bli til, det har andre sørget for - og bærer derved ansvaret for det. Og intet menneske har kunnet velge bort døden. Den er uunngåelig.

"Men kan vi da ikke i det minste selv få bestemme når og hvordan vi vil dø, og på den måten spille skjebnen et siste puss? Kommer dødens bastion, som hittil med hell har motstått menneskelig kontroll, til å falle til slutt?" spør *Bischofsberger*. "Noen mener vi er på vei til det, selv om mennesket foreløpig ikke makter å virkeliggjøre drømmen om udødelighet. Men om vi innen overskuelig fremtid ikke kommer til å nå 'aldersgrensen' og erstatte den med overlevelsegrensen, så skal vi i det minste velge en smertefri og skånsom død. Vi vil og skal gjøre det ved en dødelig injeksjon, en medisinsk prosedyre som har fått navnet eutanasi. Dette opprinnelig greske begrep innebærer i dag et profesjonelt medisinsk inngrep med det direkte siktemål å avslutte et menneskes liv etter dets eget ønske."

Undersøkelser viser at ca. to tredjedeler av svenskene er for eutanasi, noe som har fått en rekke politikere og kulturarbeidere til å kreve omfattende statlig utredning om omsorg ved livets slutt

der også spørsmålet om eutanasi skulle fokuseres. En stor utredning på 70-tallet om slik omsorg endte med et kraftig og kategorisk nei til eutanasi (SOU 1997:59). Dette vil man nå endre, noterer *Bischofsberger*. Diverse faktorer har bidratt til å aktualisere saken på svensk mark: et symposium om samspillet mellom etikk, økonomi og politikk i forbindelse med 10-årsfeiringen for Statens medicinsk-etiska råd, *Per Christian Jersilds* roman *En gammel kärlek*, der eutanasi tas opp, samt sterke innlegg av *Jersild* i *Dagens Nyheter* der han er spaltist, og en rapport i august i fjor om et barmhjertighetsdrap i Dalarna i forbindelse med den somatiske og psykisk nedbrytende arvelige sykdommen *Huntingtons chorea*.

Forslag til kontroll av døden

Her hjemme har debatten blusset opp med jevne mellomrom, som etter fjorårets TV-visning av 'eutanasi live' fra Nederland og programmet med *Jack Kervokian*, den amerikanske legen som har utviklet en 'dødsmaskin' og ellers lagt alt til rette for pasienter som ønsker å ta sitt liv - men de må selv trykke på knappen.

Og nylig meldte, som nevnt innledningsvis, jusprofessorene *Anders Bratholm*, *Johs. Andenæs* og *Finn Seyersted* seg i debatten igjen under et møte i organisasjonen "Retten til en verdig død - Landsforeningen mitt livstestamente": De foreslår, som for tre år siden, at norsk straffelov endres slik at det gis straffefritak for visse tilfeller av medvirkning til selvmord, samt at leger i visse tilfeller skal være straffefrittatt for medlidenhetsdrap, altså eutanasi. Straffelovens bestemmelser er for strenge, de griper inn i folks rett til å velge selv, mener de tre (*Dagbladet* 10. mars). "Om du vil ha hjelp til å ta ditt eget liv etter et intenst og veloverveid ønske, så må du ha lov til det." Sist de tre fremmet lignende forslag, sa *Justis-*

departementet nei til å vurdere en lovendring. Nå håper de at noen av våre politikere vil ta saken opp.

De tre juristene har meningsfeller i mange land og er del av et internasjonalt bilde. Ved en folkeavstemning i 1994 i den amerikanske delstaten Oregon gav 51 prosent sin tilslutning til legers rett til å medvirke til selvmord for pasienter som ønsker å ta sitt eget liv (*Physician-Assisted Suicide*). Loven forbyr uttrykkelig eutanasi, dvs. legen får ikke gi den dødelige sprøyten, men kan gi vedkommende de nødvendige medikamenter. Loven gjelder kun pasienter som er i stand til selv å fatte en beslutning. "Men spørsmålet blir selvfølgelig om diskrimineringen av den store gruppen beslutningsudyktige pasienter vil føre til krav om eutanasi også for denne gruppen," noterer *Bischofsberger*. Loven er ennå ikke satt ut i livet fordi det for tiden prøves for domstolene om den er grunnlovsstridig, nærmere bestemt i strid med prinsippet om likt rettsvern for alle og retten til liv. Men folkemeningen er for loven, om enn med den smaleste mulige margin. I staten Washington ble et lignende lovforslag avvist ved folkeavstemningen i 1991; fra juristsiden hevet det seg i 1994 røster som hevdet at retten til 'selvmord ved legeassistanse' "kan utledes av den amerikanske grunnlovens prinsipper" (*Origins* May 26, 1994).

Også i Australia er ting på gli. I fjor vår fikk den australske delstaten Northern Territory sin første lov om eutanasi, en lov som tillater medisinsk kvalifisert personell på visse vilkår å avslutte en pasients liv: Pasienten må være minst 18 år, etter moden overveielse selv ønske sin død, sykdommen må være uhelbredelig og i et stadium hvor kun en dødelig sprøyte kan gjøre slutt på plagene.

Tilfellet Nederland

Nederland ligger lengst fremme når det

Makabre handlinger

Eutanasi og hjelp til selvmord er ikke bare makabre handlinger, men betyr også en sivilisatorisk devaluering, skriver Vatikanets offisielle avis, *L'Osservatore Romano*. Avisen kritiserer at en appelldomstol i den amerikanske delstaten Washington har opphevet forbudet mot eutanasi. RM

Lyst til å lese mer Bischofsberger?

St. Olav Bokhandel skaffer Dem boken:

Människoverd ved livets gränser.

Etiska refleksjoner för livsvitenskaperna och sjukvården.

Katolska Bokförlaget 1994

AV INNHOLDET:

Etikkens grunnlag - miljøkrise og menneskesyn - biologien som livsanskuelse - fosterdiagnostikkens dilemma - langtidsomsorgen i støpeskjeen - dødsriterier og organdonasjon.

Amsterdam 1993: aksjon mot nederlandsk eutanasi-praksis. Foto: ARM

gjelder eutanasi. Loven forbyr som nevnt eutanasi, men tolererer det på visse betingelser. Bare leger kan utføre eutanasi som baseres på fritt valg fra pasientens side. Legekontakten må ha vært kontinuerlig og viljen til å avslutte livet langvarig. Pasienten må lide av store, nesten uutholdelige smerter. Foruten behandlende lege må minst én lege til konsulteres; eutanasi må meldes til den lokale påtalemyndighet.

Likevel har det vist seg at mange pasienter i Nederland har fått eutanasi uten at de nevnte kriterier er oppfylt, skriver Bischofsberger. Mange alvorlig syke har fått den dødbringende sprøy-

ten uten noensinne å ha bedt om den - et faktum som er meget vel dokumentert, og som også Reuter viser til i sin artikkel. Dessuten skjer mange dødsfall gjennom eutanasi rent rutinemessig, mens det i dødsattesten står 'naturlig død'. I 1994 fikk en deprimert, men forøvrig kjernesunn kvinne en dødelig dose medisin hos en lege som riktignok ble dømt skyldig av høyesterett, men gikk fri for straff.

Offisielt dreier det seg om 2-3000 eutanasi-tilfeller årlig i Nederland, men "ulike undersøkelser viser at det virkelige forholdet er noe annerledes", skriver Reuter og viser til resultatene av en

offentlig undersøkelse i 1990: Riktigere tall for eutanasi er 6 300, dvs. 5 prosent av alle dødsfall. I ca. 1000 av disse tilfellene tok legen pasientens liv uten direkte ønske fra pasienten; noen av disse pasientene hadde tidligere uttrykt vilje til en fremskyndet dødsprosess - andre hadde det ikke og ble heller aldri spurt.

"Det går derfor neppe an å hevde at man i Nederland har klart definerte kriterier. Nyere undersøkelser viser dessuten økende redsel blant eldre og handikappede da det ble kjent at man på sykehjem har anvendt eutanasi som trussel mot besværlige pleietrengende," skriver Reuter. Her kan det tilføyes at det norske tidsskriftet *Inter Medicos*, som utgis av *Kristne Legers Forening*, for adskillige år tilbake bragte foruroligende tall om engstelse blant nederlandske eldre og pleietrengende for å bli ufrivillige ofre for eutanasi.

Fjorårets nye utvidelse av indikasjonene for de pasienter som kan bli gjenstand for eutanasi, tør ha økt frykten ytterligere, skriver Bischofsberger. Våren 1994 ble to svært handikappede nyfødte barn etter foreldrenes ønske drept av legen; det ene av barna - med ryggmargsbrokk, vannhode og flere andre skader - stod ifølge legen ikke til å redde. "Barnet kunne vanskelig gi sitt samtykke som ellers betraktes som nødvendig kriterium for eutanasi i Nederland," noterer Bischofsberger. "Det sentrale motivet var barmhjertighet."

Det kom til rettsak om dette tilfellet, påtalemyndighetene mente legen burde erklæres skyldig, men straffefri, mens de sosiale myndigheter mente kriteriene for eutanasi var oppfylt: et sykt barn uten håp om legedom og en beslutning fattet av foreldrene i egenskap av barnets rettmessige omsorgspersoner.

Saken ble ivrig diskutert også utenfor rettsalen. "Det fantes både leger og filosofer for hånden som forsvarte

Som tatt ut av dagens debatt!

"Disse ulykkelige syke dør fordi en offentlig instans, eller en eller annen kommisjon har stemplet dem som en 'uproduktiv del' av folkefellesskapet." Ordene er som hentet fra dagens diskusjon om menneskelivets verdighet og uantastbarhet, men de stammer fra en av de viktigste prekenene den frittalende biskopen av Münster, Clemens August Graf

von Galen, holdt i nazitidens Tyskland mot eutanasi på psykisk utviklingshemmede. Det er i år 50 år siden von Galen døde, og prekenen er å finne i en nylig utkommet tobinds dokumentasjon om von Galen med "Akte, Briefe und Predigten 1933-46".

"Von Galens opprørte anklager mot nasjonalsosialismens vitalistiske ideologi er muligens like aktuell som dengang," noterer tidsskriftet Christ in der Gegenwart.

Og siterer videre fra von Galen: "Når man formulerer og anvender det grunnprinsipp at man har lov til å drepe 'uproduktive' medmennesker, (-) da skal det ikke mer til enn en hemmelig forordning om at de metoder man har utprøvet på de åndssvake, også kan anvendes på uhelbredelig lungesyke, alderssvakkede, folk som er blitt invalide på grunn av arbeidsulykker eller hardt rammede krigs ofre."

6

legens handlemåte. Å døde hardt skadede spebarn og sterkt lidende pasienter i livets slutfase, forsvarer med et tilsynelatende slående argument: Den medisinske beslutning om å avslutte eller ikke påbegynne en livreddende behandling innebærer at man har fattet en beslutning om pasientens død. Vedkommendes skjebne er beseglet. Når man først har bestemt seg for at den medisinske behandlingen ikke lenger hjelper, og man aksepterer at pasienten kommer til å dø, finnes det ifølge denne oppfatningen ikke lenger noen innvending mot å påskynde prosessen gjennom å avlive pasienten. Man bør faktisk gjøre det for at pasienten skal slippe å lide.»

En viktig distinksjon

Det er, som tidligere påvist, ikke bare i Nederland at det bevisst å avslutte en pasients liv anses som både berettiget, ønskverdig og lovlig handling. Målet er å få kontroll over døden, gjøre den til menneskets verk og ikke et naturens blinde og ofte grumme slag. Ved det dødelige inngrepet skal mennesket foregripe den naturlige dødsplagsomme og ofte fornedrende nedbrytning.

"Spørsmålet om retten til 'å døde' går sammen med de humanistiske tradisjoner som har formet vurderingene i vår del av verden, og som har vunnet universell gyldighet," skriver Bischofsberger. "Legen må aldri gi pasienten dødelig gift, sier legeetikkenes far Hippokrates. Normen gjenfinnes i moderne legeetiske regler, f.eks. i deklarasjonen i Genève i 1948 og Sidney 1968. Normen 'du skal ikke ta liv' går som en rød tråd gjennom både Det gamle og Det nye testamentet. At menneskene til tross for dette har tatt livet av hverandre, til og med ved livets slutt, er intet argument mot grunnnormen om ikke å ta liv. Det er jo derfor normen behøves. Jo større trusselen mot livet er, desto større er behovet for retningslinjer."

Men har ikke pasienten rett til sin død når vedkommende ikke kan leges? "Den intensive etiske diskusjonen de siste årene har stadig tydeligere løftet frem skillet mellom det å ta livet av en pasient (hvor dødsårsaken kommer utenfra), og det å la vedkommende dø (hvor dødsårsaken kommer innenfra vedkommende selv)," skriver Bischofsberger. "Det råder et avgjørende skille mellom det å la en pasient dø og det å ta pasientens liv.

Det er denne distinksjon som må styre omsorgen ved livets siste fase, og særlig smertebehandlingen. Det turde være enighet om at alt må gjøres for å lindre smerter med adekvat smertebehandling. Men har man lov - ved uutholdelige smerter - å øke dosen så sterkt at man risikerer f.eks. hjertestans? Har en lege lov til å foreskrive en behandling med den direkte hensikt å lindre smerter selv om det indirekte kan påskynde døden?

"Svaret er utvilsomt ja," understreker Bischofsberger. "En omsorgskultur ved livets slutt som søker å komme til rette med pasientens smerter, ensomhet og åndelige nød, er et effektivt vern mot eutanasi. Det er fra en slik omsorgskultur den moderne palliative, - smertebehandlingende medisin og hospice-bevegelsen henter sin inspirasjon. Den forankrer sin virksomhet i den gamle, stadig aktuelle grunnnormen om ikke å ta liv, men lindre og trøste."

Grunnnormen og dens konkrete tillemplinger er et fullgodt svar på den utfordring eutanasi utgjør for dagens mennesker. Den avviser den mentalitet som vil skaffe seg full kontroll over livet og døden. Den fremmer en omsorg ved livets slutt som søker å kontrollere smerten uten å kontrollere døden, skriver Bischofsberger. Som avslutter sin artikkel slik: "Det er ingen konst att döda, men det är en stor konst att hjälpa en människa att möta, och akseptera, den ofrånkomliga döden." ●

Å operere med en rett til abort, drap av nyfødte og eutanasi, og gi en slik rett lovs form, er å tilføre den menneskelige frihet en pervers og ond dimensjon: absolutt makt over andre og mot andre. Det innebærer den sanne frihets død. (-)

Når den herskende tendens er å regne livets verdi kun ut fra den glede og det velbehag det byr på, vil lidelse uvegerlig te seg som et utålelig tilbakeslag, noe man må befris fra, koste hva det koste vil. (-) Fristelsen til å gripe til eutanasi, øker; nærmere bestemt, man vil ta kontroll over døden, bringe den på banen før dens tid er inne. (-)

Det som kan synes logisk og humant, viser seg i virkeligheten å være meningsløst og inhumant. Her står vi overfor et av de mer alarmerende uttrykk for den 'dødens kultur' som fremfor alt sprer seg i de økonomisk blomstrende samfunn, samfunn som kjennetegnes av en overdreven fokusering på effektivitet, og som ser det økende antall uføre mennesker som utålelig og altfor brysomt. Ofte er disse menneskene isolert fra sine familier og fra samfunnet forøvrig, et samfunn nesten utelukkende basert på kriterier som produktivitet, effektivitet; overfor slike kriterier har håpløst skadet liv ikke lenger noen verdi. (-)

Ingen kan etter eget for godtbeholdning velge om de vil leve eller dø; den absolutte Herre i slike spørsmål er Skaperen selv, i hvem "vi lever, beveger oss og er til" (Ap. gj. 17,28).

Pave Johannes Paul II i encyklikaen «*Evangelium vitae*»

Hvem blir de neste?

"Er vi oss bevisst hvilken skatt de svake og sårbare egentlig er for oss? De hjelper oss til å nå inn til det gode vi har å gi. Det har alltid vært slik at et samfunns styrke og substans måles ut fra hvordan det behandler sine svake og maktesløse," sa erkebiskop Thomas Murphy av Seattle i en 'bønnegudstjeneste for livet' på et pleiehjem nylig, et hjem ledet av katolske ordenssøstre. Gudstjenesten fant sted noen dager etter at en

appelldomstol i staten Washington med 8-3 stemmer gikk inn for å godta såkalt 'legeassistert selvmord'.

"Veggene i dette huset kan fortelle utrolige historier - historier om enkeltmennesker og om det å anerkjenne hvert menneskes verd og verdighet, dets betydning og hva det har å gi," sa biskopen Murphy i sin preken. Og minnet om at "uheldigvis er det slik at det loven tillater, raskt oppfattes som moralsk riktig. Og det som ses som moralsk, blir så det svar som forventes. Der ligger

det tragiske ved det hele. En slik tankegang innebærer nemlig at det ikke vil være noen plass for mange av dem som er her i dette huset i dag. Medlidenhet ville ikke lenger bety kjærlighet og omsorg, men mord (-) Loven av 1973 nektet beskyttelse for det ufødte barn. Domstolens avgjørelse nylig - om den blir stående - svikter de syke og døende. Hvem blir de neste ofre?" spurte biskop Murphy. CNS

Pater Stanislaw Papciak in memoriam

31.03.1950 - 27.03.1996

Pater Stanislaw var født i Kokoszyce i Polen. Han kom fra en kullgruvefamilie og var nr. to blant tre brødre. Han begynte sin presteutdannelse i Krakow, gikk så i kloster hos picpus-patrene i Polanica Zdroj i 1973 og avsluttet sin presteutdannelse hos fransiskanerne i Klodzko. Han ble presteviet den 24.09.1977 i Polanica Zdroj. Fra 1978 var han retrett-prest i Polen.

I 1985 tok han magistergraden ved det katolske akademiet i Warszawa, og året etter kom han til Norge. Etter en kort periode i Oslo ble han kapellan i Molde. I 1988 ble han utnevnt til sogneprest i St. Laurentius menighet i Drammen.

Pater Stanislaw var en meget utadvendt mann med varme smil, godmodig latter, morsomme replikker og et inkluderende vesen, og han skaffet seg mange venner i Drammen. Han var også aktivt med i den økumeniske bønneuken i Drammen og var glad når både pinsevenner og katolikker kunne delta i samme gudstjeneste sammen med representanter for andre kirkesamfunn for å be om fred og enhet.

Det var viktig for pater Stanislaw å peke på at Jesus sprengte grenser og bygget broer i kjærlighetens navn.

Allerede under sin skolegang hadde pater Stanislaw jobbet mye med blomster, og i Molde dyrket han roser med stor iver, en hobby han tok med seg til Drammen.

Han brukte mye av sin tid til å besøke menighetens eldre og syke. Pater Stani, som han gjerne kalte seg, var også meget glad i barn. Han kunne navnene på de aller fleste barna i menigheten, og deltok aktivt i barneundervisningen i St. Laurentius. Hans store hjertebarn de siste årene var planene for den nye katolske kirken i Drammen. Både den gamle kirken og menighetslokalet var blitt for små.

Etter hans eget ønske ble han begravet hjemme i Stary Wielislaw i Polen.

Pater Stanislaw vil bli dypt savnet av alle som kjente ham. Måtte pater Stanislaw hvile i fred. *Pater Janusz Fura ssc*

Minneord over pater Stanislaw

Pater Stanislaw Papciak er gått bort - helt plutselig og i ung alder. Selv hadde han nok håpet på mange rike arbeidsår i Drammen, det sognet som var betrodd ham, og som også omfattet Kongsberg. Han var levende opptatt av det lenge planlagte kirkebygget i Drammen, der den lille katolske kirken var blitt så altfor trang.

Til Kongsberg kom pater Stani, som vi kalte ham, trofast en gang i måneden for å feire messe for katolikkene her. Vi vil bestandig huske ham som det elskelige, varmhjertede menneske han var. Kanskje vil vi aldri helt klare å forstå for et offer det innebærer for en katolsk prest å forlate et kjernekatolsk område som Polen for å forkynne helt i utkanten av den katolske verden, i en menighet med enorme avstander.

Pater Stanislaw vil bli dypt og oppriktig savnet av sognebarna sine og av mange utenfor katolikkene rekke som lærte ham å kjenne som en mann levende opptatt av økumenisk arbeid.

I stor takknemlighet lyser vi fred over hans minne.

*For katolikkene i Kongsberg
Johanna Schwarz*

Europeisk asylpolitikk

Europa trenger en felles flyktninge- og asylpolitikk, mener tyske katolikkers Sentralkomité. Den stadig dypere kløften mellom industristatene og de fattige land, krigerske konflikter samt tiltagende ødeleggelse av miljøet stiller Europa overfor "flyktninge- og innvandrerbevegelser av ukjent omfang," heter det i et dokument fra komitéens hånd, utarbeidet til regjeringenes overprøving av Maastricht-avtalen i Tourin i slutten av mars. RM

Gir håp!

"Det gir håp at katolske, protestantiske og ortodokse kristne arbeider sammen for å spre Guds ord," skriver Gunleik Seierstad, tidligere redaktør for Santalmisjonens blad "Santalen", nå bosatt i England der han leder De Forente Bibelselskapers arbeid i Europa og Midt-Østen. Seierstad var invitert av den katolske erkebiskopen av Sarajevo, kardinal Vinko Puljic, som ønsket repre-

sentanter fra bl.a. Norge velkommen til utdelingen av femti tusen barnebibler.

"Vi har vært gjennom vanskelige dager, da vi nesten ikke hadde noe å spise," sa kardinalen, "men Bibelen er vår åndelige føde. Den styrker oss og gir oss håp gjennom de problemer vi blir nødt til å gjennomleve." DET NORSKE BIBELSELSKAP

- Denne boken vil i lang tid bli stående som et standardverk for dem som vil vite noe om den kongen som gjorde Norge til et kristent land, skriver Gunnar Danbolt, professor ved Institutt for kulturstudier og kunsthistorie ved universitetet i Bergen, om *Olav den Hellige* av Lars Roar Langslet. - Vi får ikke bare forskningens nøkterne Olav, men også den fantastiske helgenen som folketradisjonen forteller om - han som brøytet opp fjorder og daler på sin ville ferd mot Nidaros, og lot helbredende kilder springe opp rundt omkring i landet, også der han aldri satte sin fot. Det er denne spennvidden som gjør boken så fascinerende.

er om norsk politikk på Olav Tryggvasons tid enn en moderne professor.

Dette har gitt Langslet, som beskjedent fremhever at han ikke er historiker av fag, mot til å bygge på middelalderens materiale, og først og fremst Snorre. Men ikke ukritisk - han trekker stadig inn moderne synspunkter, slutter seg til dem, når de virker rimelige, og kritiserer dem når de etter hans mening gir uttrykk for moderne fordommer. Den fortelling om Olav den hellige som blir resultatet av dette, er både levende fortalt og innsiktsskapende. Selv om han vel ikke tegner et nytt bilde av Olav, er det mer nyansert og trekker ofte inn aspekter som har vært lite behandlet tidligere, f. eks. Olavs år som politisk flyktning i Russland. Og ikke minst - Olav som helgen. Det har vært et problematisk punkt både for leg og lærd - en vill viking som omvendte folk med vold og drap - og så helgen? Ja, faktisk - det makter Langslet på en forbillidlig måte å gjøre rede for, uten å forfalle til kristelige fraser eller teologiske spissfindigheter. På en klar og forståelig måte får vi vite hva det innebærer at Olav er en helgen. Tatt i betraktning alle de misforståelser som gjennom de siste århundrer har leiret seg rundt helgenbegrepet, er dette godt gjort. I et protestantisk land som Norge - med en lærefader som hevdet at helgenes dyder bare var glimrende laster - har man ikke trodd på helgener, men skulle de likevel finnes, måtte de ihvertfall være like kjønnsløse og englelike som Hans Nielsen Hauge. Og det har hverken de katolske helgener eller Hans Nielsen Hauge vært. Langslet har gjort sitt til å rydde litt opp i disse begrepene, men samtidig har han ikke unnlatt å gå inn på sider ved den middelalderiske helgenoppfatningen som står fjernt fra dagens mennesker, enten de er katolikker eller lutheranere. Når Olav etter hvert i den senmiddelalder-

I 1995 feiret den norske kirke sitt 1000-årsjubileum, og sentrum for feiringen var Moster på Bømlo hvor kong Olav Tryggvason hørte messe i 995. 1000-årsjubileet skjedde med en usedvanlig pomp og prakt, og med et økumenisk perspektiv som savner sidestykke i norsk kirkehistorie. I noen forsommerdager i Sunnhordland vandret mennesker fra de forskjellige konfesjoner - gresk- og russisk ortodokse, katolikker, lutheranere, baptister, metodister, ja, nesten hele skalaen av kirkesamfunn - side om side i fredelige samtaler. Bare én manglet - den helgenkonge som i tusen år hadde fått æren for at kristendommen hadde slått rot i landet vårt. Han var borte - det var hans forgjenger som sto i fokus. En robust viking som danset på rorkarenes årer, og som altså hørte messe på Bømlo for 1001 år siden. For å rette opp dette skjeve inntrykket, tok Gyidendal Norsk Forlag - og ikke Den norske kirke - initiativet til en bok om vår helgenkonge i anledning av 1000-årsjubileet. De spurte ikke en middelalderhistoriker, men en idehistoriker med et meget allsidig virke bak seg som universitetslærer, stortingsmann, statsråd og forfatter - Lars Roar Langslet. Og de visste ganske sikkert hva de gjorde. For resultatet er blitt en bok som belyser Olav den Hellige fra en rekke forskjellige sider. Vi får ikke

bare forskningens nøkterne Olav, men også den fantastiske helgen, som folketradisjonen forteller om - han som brøytet opp fjorder og daler på sin ville ferd mot Nidaros, og lot helbredende kilder springe opp rundt omkring i landet, også der han aldri satte sin fot. Det er denne spennvidden som gjør boken så fascinerende.

Den begynner med det vi kan kalle "den historiske Olav" - men ikke den strenge kildekritikkens Olav, men Olav slik han fremtrer i de skriftlige kildene som er mest pålitelige. Det er en begrunnelse for dette grepet, og den henter Langslet hos en av våre fremste middelalderhistorikere, professor Sverre Bagge. Han skriver:

Moderne, kritiske historikere har ofte lagt liten vekt på sagaenes "personlige" og "romantiske" skildringer av fortidens store menn og den politikk de førte, og i stedet forsøkt å analysere fortiden ut fra såkalt almengyldige eller "sunt fornuftige" tanker om hvordan mennesker oppfører seg, som i virkeligheten bygger på vedkommende historikers avislesning eller erfaring fra styrende organer ved universitetet. Med all respekt for slike erfaringer er det sannsynlig at en islandsk høvding på 1200-tallet hadde riktigere forestilling-

Når religionen blir blasfemisk

Den britiske overrabbiner Jonathan Sachs har oppfordret Englands muslimske ledere til å komme med en "utvetydig fordømmelse av attentatene i Israel". I et brev som ble offentliggjort i avisen *The Times*, skriver Sachs at det er blasfemisk misbruk av religionen når geistlige lærer terroristiske selvmordere at ved å drepe skaffer de seg adgang til paradiset.

CHRIST IN DER GEGENWART

Brasils abortindustri nr. 3 i lønnsomhetsligaen

Abortindustrien er nr. tre på listen over Brasils mest lønnsomme kriminelle virksomheter, bare slått av narkohandel og illegal spillevirksomhet, skriver den svenske avisen *'Insikt - om hiv, sex og sânt'*. Landets lover forbyr abort, men det utføres årlig mellom to og tre millioner illegale aborter. Hvert år dør nærmere 15.000 kvinner som følge av skader ved slike aborttinnngrep.

KATOLSK KYRKOTIDNING

Eks-Jugoslavia:

sammenbrudd for økumenisk dialog
Samtalene mellom de katolske og de ortodokse biskopene i eks-Jugoslavia, som skulle vært tatt opp igjen i St. Gallen i midten av mars, brøt sammen før de var begynt. På bakgrunn av utviklingen i Sarajevo og serbernes exodus fra den bosniske hovedstaden, valgte den serbisk-ortodokse delegasjonen å avstå fra reisen til St.Gallen. Den såkalte 'Forsoningskommisjonen' hadde sitt første møte i 1992.

RM

et verk som vil bli stående

9

Illustrasjon fra boken: Bilde av St.Olav i Olavskirken i Tallinn, Estland.

ske billedkunsten begynner å anta Kristi trekk, og det i den grad at han til og med blir korsfestet på enkelte bilder, mener nok mange at en viktig grense er overskredet - dette vitner om en nesten blasfemisk dyrkelse av et helt allminnelig menneske.. Akkurat på dette punktet kunne nok Langslet ha gått noen skritt videre, for det er vel få sider av middelalderens helgenoppfatning som ligger f.eks. Martin Luthers kirke nærmere enn akkurat dette. For når Olav begynte å ligne på Kristus i den senmiddelalderlige kunsten, var det ikke fordi man ville gjøre ham til en ny gud, men tvertimot fordi man ville fremheve at det som gjorde Olav til helgen, var at Kris-

tus hadde fått så gode vekstvilkår hos ham at han til sist var blitt 'likedannet med Kristus,' (Rom. 8, 29). Dette er paulinsk og derfor evangelisk - og ikke et utslag av papistisk overtro. For det var ikke Olavs gjerninger som gjorde ham - hellig - han ikke mye å skilte med i så måte - men at den Kristus som ble født i ham i dåpen, fikk vokse seg så stor og sterk at han preget både kropp og sjel. Om ikke før, så i døden.

Langslet har ikke bare skrevet om "den historiske Olav" - han ser også på de virkninger Olav den Hellige har hatt på ettertiden i kapitler om Olavskulten i andre land, Olav i kunsten, Olav som rikssymbol, Olav i folketradisjonen og

til sist Olavs skjebne etter reformasjonen. Kapitlene er korte, kanskje for korte i forhold til en lang og ofte mangartede historie, selv om det er imponerende hvor mye Langslet har klart å få med. Likevel blir det litt for oppstykket på slutten, og må vel bli det når man skal ha med så mye om hvert enkelt aspekt.

Det er mulig at det hadde vært mer fruktbart å samle alle disse kapitlene i en del 2, viet Olav den helliges virkningshistorie. Da kunne man benyttet både det skriftlige materialet, Olavsbildene og folketradisjonen til å belyse de skiftende oppfatninger av Olav den Hellige i de nesten 1000 årene som er gått siden hans død på Stiklestad. Langslet legger nemlig opp til dette, men samkjører det ikke, slik at kunsten blir en ting, folketradisjonen en helt annen. Men vitner ikke både tekst, bilde og folketradisjon egentlig om det samme?

Til Langslets forsvar kan det naturligvis innvendes at bildene da ville ha fått mindre plass og oppmerksomhet. Så jeg forstår godt at Langslet valgte denne løsningen, selv om prisen er en mer oppstykket og mindre samlet fremstilling. Jeg formoder at Langslet har tenkt gjennom dette problemet, og gjort et bevisst valg.

Dette er likevel bare bagateller - for denne boken vil i lang tid bli stående som et standardverk for dem som vil vite noe om den kongen som gjorde Norge til et kristent land. For etter å ha lest Langslets bok er jeg enda mer overbevist om at det er 1030 som er merkeåret og skillet i vår historie, derfor burde man ha ventet til år 2030 med å feire Kirkens tusenårsjubileum i Norge. For en svale gjør ingen sommer, heller ikke en enslig messe i Sunnhordland.

Lars Roar Langslet:
Olav den Hellige
Gyldendal 1995

Lutter øre for katolikker

"Vi er ikke roboter. Frelsen skjer ikke over hodet på oss, men i vekselvirkning mellom Guds initiativ og menneskers svar. Slik spissformulerer yrkesökumenen Ola Tjørhom sin kritikk av tendenser til luthersk enøyndhet og sin velvilje overfor katolske bidrag til læren om rettferdiggjørelsen," leser vi i *Vårt Land*. Knut Grønvik har

intervjuet yrkesökumenen, som "har en programerklæring i sin tittel: Han er professor i dogmatikk og ökumenisk teologi ved Misjonshøgskolen i Stavanger. Mens andre teologiske læresteder merker tilsvarende professorater med den heller innholdsløse betegnelsen 'systematisk teologi', står det altså utalt velvilje til tverrkirkelig lytting på professor Tjørhoms visitkort".

"Her i landet er det massive vrangforestillinger om katolsk tro, ikke minst når det gjelder deres syn på frelsen," sier Tjørhom. "Det er fremdeles en ubredt oppfatning at katolikker forkynner at man blir frelst ved gode gjerninger. Slik har det vel egentlig aldri vært, og denne påstanden oppleves som dypt krenkende av katolske kristne. De vet at de trenger nåde, like godt som vi." Vi

10 Katolsk-luthersk dialog: Strek over fordømmelsene - enighet

Det i år er 450 år siden *Martin Luther* døde. Det var 18. februar 1546 Luther "ble kalt inn til den himmelske høyskole", som hans nære medarbeider, *Philipp Melancton*, sa da han skulle formidle til sine studenter at Luther dagen før var avgått ved døden i Eisleben.

Et avgjørende punkt for augustinermunken Martin var spørsmålet om 'rettferdiggjørelsen': Hvordan kan et syndig menneske rettferdiggjøres i Guds øyne?

Skjer det etter fortjeneste og gode gjerninger eller ene og alene ved Guds nåde, ved troen? Sagt litt mer banalt: Hvordan 'virker' frelsen? Hvordan får vi del i Guds nåde? Kan man på noen måte gjøre seg fortjent til frelsen? Er kirken mottager eller formidler av frelsen? For broder Martin ble etterhvert spørsmålet om rettferdiggjørelsen den trosartikkel som kirken stod eller falt på - *articulus statis et cadenti ecclesiae*, for å bruke hans egen latin.

Reformatoren Martin Luther fant sitt svar: "*Sola fide* - troen alene". Frelsen er ene og alene et verk av Guds nåde, ingen kan gjøre seg fortjent til den, uansett hvor from og god man måtte være. Et svar som gikk skarpt i rette med det han oppfattet som katolsk 'gjerningsfromhet' og 'fortjeneste-tenkning' i forhold til frelsen. Hans svar sprenget kirken.

*

Siden har vi slitt med skillet. Og båret med oss de gjensidige fordømmelser fra dengang av henholdsvis katolsk og luthersk frelseslære. Vi mente å vite så altfor vel hva den andre part trodde og mente. Skjønt, de siste 30 år har det skjedd ting: Vi har begynt å snakke sammen om saken. Og har etterhvert funnet at vi står hverandre nærmere enn vi trodde. Så nær at en felles erklæring - den såkalte *Joint Declaration* (1995), utarbeidet av *Det lutherske Verdensforbund* og *Det pavelige råd for kristen enhet* - fastslår at det nå hersker en grunnleggende enighet mellom

oss, og at fordømmelsene fra dengang da ikke lenger har noe for seg. Nå er *Joint Declaration* ute til høring. Tanken og håpet er at denne felleserklæringen skal gis bindende tilslutning av de berørte parter, det vil si alle medlemskirkerne i Kirkenes Verdensråd og den katolske kirke.

- Vår nordiske bispekonferanse leverte allerede i september i fjor sin reaksjon på dokumentet, og den var stort sett positiv, sier biskop *Gerhard Schwenzer*, nettopp hjemkommet fra bispekonferansens vårmøte på Island der ökumenikk stod på dagsordenen, og i den forbindelse nettopp spørsmålet om rettferdiggjørelsen.

- Vi hadde kun små bemerkninger til teksten, og de innvendinger vi kom med, gikk ikke på det som stod der, men på det som manglet. Vi ønsket litt mer om forholdet dåp-rettferdiggjørelse og arvesynd-rettferdiggjørelse - nettopp i en samtale med protestantene burde det på disse to punktene vært litt mer 'kjøtt på bena', for å si det slik, sier biskop Schwenzer.

Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke er positiv til 'felleserklæringen', mens Norsk Teologisk Nemnd for mellomkirkelige spørsmål og de tre fagfakultetene - Teologisk Fakultet ved Oslo Universitet, Menighetsfakultetet og Misjonshøgskolen i Stavanger - har gitt uttrykk for skepsis og reservasjoner, i noe ulik form og noe varierende styrke. Teologisk fakultet, tradisjonelt heller åpent i ökumeniske spørsmål, uttrykker mer skepsis til felleserklæringen enn

Menighetsfakultetet, som igjen er mer tilbakeholden enn Misjonshøgskolen i Stavanger.

- Jeg har faktisk en viss forståelse for fakultetets reservasjoner, sier biskop Schwenzer. - Fakultetsteologenes poeng er at man ikke må se denne erklæringen isolert, at man må tenke litt mer på implikasjonene, hva en evt. enstemmighet om rettferdiggjørelsen medfører. Og det særlig fordi luthersk teologi jo ser synet på rettferdiggjørelsen som selve prøvestenen for troen, et spørsmål av normativ betydning. Alt i luthersk teologi må prøves mot denne lære, og da sier det seg selv at man må tenke på konsekvensene - av en evt. grunnleggende enighet med oss katolikker, sier biskop Schwenzer. Som har sin tatt sin doktorgrad nettopp på luthersk teologi.

- Hva med de gjensidige forbannelsene i kampen hete på 1500-tallet?

- Når det gjelder bannlysningen av Luther, så falt den selvsagt bort ved reformatorens død, understreker biskopen. Og tilføyer: - Det kan visst ikke sies ofte nok, for rett som det er ymtes det fra et eller annet luthersk hold at den nå må trekkes tilbake. En bannlysning er nemlig en fordømmelse med 'medisinal' karakter, den er tenkt som et 'legemiddel' - noe det er om å gjøre at vedkommende tar til seg i tide, før døden legger 'casus' i Guds hender og menneskers dom ikke lenger teller.

- Så har vi de allmenne fordømmelsene, de lutherske i apologien i Augustana og i de såkalte schmalkaldiske skrifter, og fra katolsk side Tridentinerkonsilets *canones de iustificatione* - paragrafer som er direkte rettet mot Luthers lære, og som alle slutter med ordene *anathema sit* - 'forbannet være den' som tror disse ting, underforstått: Martin Luther.

- Ganske sterke saker?

- Forsåvidt, men saken er at vi i dag langt på vei er kommet til den erkjennelse at det læresynet man fordømmer hos motparten, er revet ut av sammen-

må ikke "rendyrke den juridiske beskrivelsen av frelsen og forestille oss frelsen som er abstrakt erklæring (-) det er tydelig i Bibelen at frelsen ikke bare er noe som skjer over hodet på oss i en rettsal. Frelsen er noe som skjer med oss. Kristus handler ikke bare for oss, men også med oss. Det skjer en vekst og forandring."

Sr. Helen om dødsstraff

"Fyllbyrdelsen av en dødsdom er det motsatte av en dåp. Dåpen betyr at du blir trukket inn i et fellesskap av omsorg og tro, mens en dødsdom sier: 'Du hører ikke lenger til blant oss,' sa sr. Helen Prejean, nonnen bak boken "Dead Man Walking" og konsulent for filmen av samme navn, i et intervju med New York Times nylig. Og hun stiller spørsmålet: "Kan man dømme et menneske ut fra dets verste handlinger?"

Slaver

"Alle vet at hvaler har det vanskelig for tiden," sier lederen for Antislaveri-Selskapet i Boston, Charles Jacobs. "Men det er ingen her som later til å bry seg om at du i Khartoum kan kjøpe en kvinnelig svart slave for så lite som 100 kroner." Replikken er en kommentar til det forhold at det nå er et sted mellom 90.000 og 300.000 slaver i Nord-Afrika. VÅRT LAND

om rettferdiggjørelsen?

11

Luther på prekestolen. Fra altersokkelen til reformasjonalteret i Sankt Marien-Kirche i Wittemberg; malt av Lucas Cranach d.e. (1447).

hengen. Det som fordømmes, fordømmes for såvidt med rette - det er bare den hake ved det hele at det treffer ikke motstanderen, sier biskop Schwenzer. - Med andre ord: Man snakket langt på vei forbi hverandre. Og det har vi fortsatt med opp gjennom århundrene, med forsterkende effekt etterhvert som sentrale begreper fikk forskjellig innhold på katolsk og luthersk mark.

*

Men nå er vi altså i ferd med å rydde opp, klargjøre begreper overfor hverandre - finne tilbake, så å si, for å finne veien fremover. Og hva har vi funnet så langt?

I sin høringsuttalelse til *Joint Declaration* skriver våre nordiske biskoper: "Særlig vil vi understreke at vi erklærer oss enige i den avgjørende paragrafen, paragraf 43." Og hva sier avsnitt 43? "De gjensidige fordømmelsene fra det 16. århundre som har med rettferdighetslæren å gjøre, fremtrer således i et nytt lys. Fordømmelsene fra Tridentiner-konsilet er ikke lenger relevante når det gjelder luthersk lære, og de tilsvarende fordømmelsene fra den lutherske konfesjon treffer ikke lenger den katol-

ske kirke."

Hva så med selve rettferdiggjørelsen? "Det faktum at vi, når det gjelder syndens rettferdiggjørelse, står overfor et mysterium, fører oss ikke bare til grensene for våre formuleringsmuligheter; det kaster også lys over forskjellige sider ved den ene og samme virkelighet som ikke alltid lar seg harmonisere på logisk vis," skriver biskopene. Som noterer at om man utelater ett aspekt, kan man lett komme til å fortegne det hele. "Når det gjelder spørsmålet om *simul justus et peccator* (mennesket som samtidig rettferdig og synder), forener man faktisk to aspekter som logisk sett er uforenlige," skriver biskopene. Og kommer med følgende forslag: Kunne man ikke på lignende vis - i stedet for å forkaste begrepet 'fortjeneste' - operere med et '*simul donum et meritum*', det vil si se på rettferdiggjørelsen som 'samtidig nåde og fortjeneste'?

Det hører med til bildet at biskopene roser dokumentet for "dets korte og konsise form" og uttrykker håpet om at det må bli "en milesten på veien til kristen enhet".

Om det blir med håpet, vil tiden vise. UKJ ●

Foreløpig ja til Felleserklæringen

De lutherske biskoper sier foreløpig ja til "Felleserklæringen om rettferdiggjørelsen". Dette er epokegjørende for forholdet mellom Den katolske og Den lutherske kirke. For 50 år siden var det mange i Norge som uttrykte tvil om katolikkenes kristne, sa biskop Bjørn Bue på pressekonferansen etter Bispemøtet i slutten av mars. Han fremholdt at holdningen overfor katolikkenes var meget viktig samt betydningen av å få bukt med vulgæroppfatninger. Bispemøtet svarer et foreløpig ja på spørsmålet fra Det Lutherske Verdensforbund (LVF) om erklæringen er i samsvar med Den norske kirkes lære. Til spørsmålet om de lutherske lærefordømmelsene dermed ikke lenger treffer Den katolske kirke, kan ikke biskopene svare et helt ufortbeholdent ja: "Slik spørsmål 2 fra LVF er utformet, innbyr det til en altfor generell erklæring om at de historiske fordømmelsene ikke lenger har betydning," skriver biskopene. Men de vil være med i arbeidet frem mot at "reformasjonstidens fordømmelser på dette punkt ikke lenger bør få spille noen rolle i forholdet mellom de to kirker".

På reformasjonstiden rendyrket både Den katolske og Den lutherske kirke ett aspekt ved rettferdiggjørelsen, sa biskop Andreas Aarflot etter Bispemøtet. Katolikkenes fremholdt rettferdiggjørelsens virke i mennesket, mens lutheranerne stod like ensidig på rettferdiggjørelsen ved troen alene. - Nå ser vi at disse sider hører sammen, sa Aarflot. Bispemøtet forutsetter at erklæringen skal til Kirkemøtet før det endelige svar gis. De vil ikke la seg binde av ønsket om å vedta dokumentet i 1997 i forbindelse med LVFs 50-årsjubileum, men antyder snarere en felles katolsk-luthersk markering innen år 2000.

VÅRT LAND

Vatikanets kunstsletter på CD-ROM og videokassetter

Nå kan man sitte hjemme i sin stue og betrakte Vatikanets kunstsletter. Vatikanets forlag har nemlig gitt ut to CD-ROM og 17 videokassetter (hittil på seks forskjellige språk). Man håper kunstopplevelsen også vil bidra til formidling av troen. Inntekten av salget skal brukes til bevaring av Vatikanets kunstsletter. Selvsagt er det sixtinske kapell med de restaurerte Michelangelo-freskene blant de ting man får frem på skjermen. KNA

Paven preker på dobbel CD 'Johannes Paul II - rosenkranspaven' er tittelen på en dobbel CD som Vatikanradioen gir ut i Tyskland. Et bilde av paven pryder omslaget på CD'en. På platen ber paven rosenkransen på latin og holder en preken om Maria på tysk. Det hele rammes inn av gregoriansk sang ved Vatikanradioens kor, leser vi i Katolsk Kyrkotidning. Og tilføyer for egen del at CD'en også finnes på engelsk - De får den i St.Olav bokhandel.

Nye regler for pavevalg I den ferske apostoliske konstitusjonen 'Universi Domini gregis' fremsetter paven nye retningslinjer for hva som skal skje etter en paves død, og hvordan ny pave skal velges. Det er fjerde gang i dette århundre det foretas endringer på dette området. Sist var i 1976 da Paul VI utelukket kardinaler på over åtti fra å stemme ved valget og fastsatte antall stemmeberettigede til maksimum 120.

12 Nina Valsø: Rystende om dødsstraff

"Dead Man Walking" er en film basert på en virkelig historie etter den amerikanske nonnen sr. Helen Prejeans bok ved samme navn. Det handler om tre drap. To rusa ungdommer dreper et ungt kjærestepar, det tredje, og mest overlagte drapet, blir begått av de amerikanske myndigheter.

Dødsstraff er filmens hovedtema, fortalt gjennom møtet mellom nonnen sr. Helen og den dødsdømte fangen Poncelet. Sr. Helen jobber blant svarte barn i slummen i New Orleans. Poncelet skriver til henne, og hun sier ja til å være hans åndelige veileder. Hun har problemer med å like Poncelet, en ganske usympatisk fyr med fordommer og hat, uten tegn til anger

eller ydmykhet. Sammen med sr. Helen følger vi Poncelet den siste uken av hans liv. Sr. Helens fremste anliggende blir etterhvert å få Poncelet til å forstå at han bare kan finne verdighet i denne uverdige situasjonen hvis han erkjenner ansvaret for det han har gjort.

Susan Sarandon fikk en velfortjent Oscar for sin rolle i "Dead Man Walking". Sean Penn er like overbevisende som den dødsdømte Poncelet, og bidrar i høyeste grad til at filmen blir en opplevelse som sitter i kroppen.

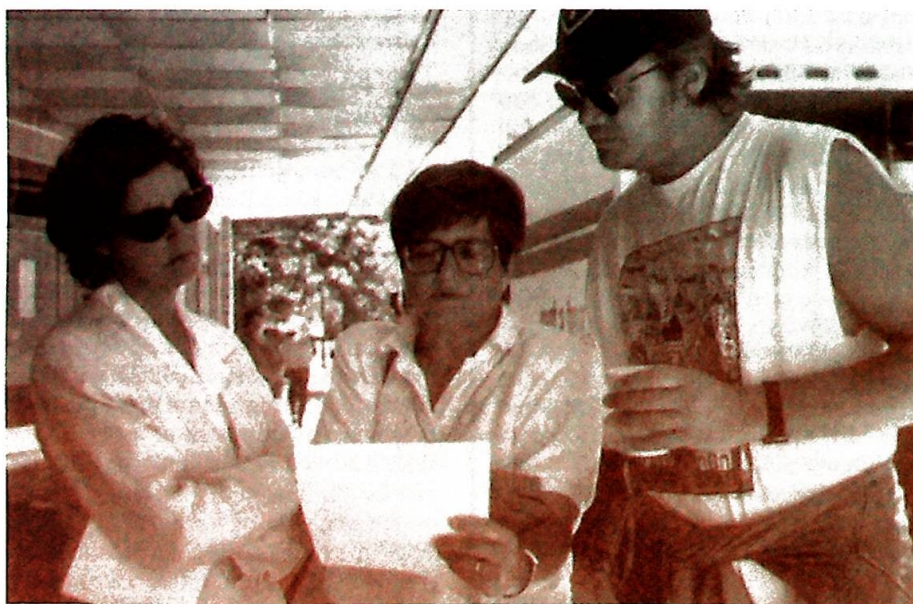
Temaet dødsstraff er velkjent i filmhistorien, men denne filmen skiller seg ut fordi den har en etisk vinkling. Dette er verken et poli-

tisk drama eller en spenningsfilm i krimgenren. "Øye for øye" eller "vende det annet kinn til?" er et bærende spørsmål. Kan hevnen i form av dødsstraff rettferdiggjøres? Vil det lindre de pårørendes sorg og sinne?

Selv om regissør Tim Robbins og resten av teamet bedyrer at filmen prøver å være objektiv, er det ikke tvil om at budskapet er nei til dødsstraff. Det amerikanske samfunn, inkludert de myrdedes pårørende, målbærer det gammeltestamentlige syn, mens sr. Helen står alene med sitt budskap om soning og tilgivelse. Det blir noe halvhjertet og nesten karikert over filmskapernes framstilling av ofrenes pårørende, det er ingen tvil om hvor de mener vår sympati skal ligge. Dette er filmens svakeste punkt, her er den på sitt mest "amerikanske".

Filmene er forøvrig befriende usentimental, den ligner mest av alt en rystende dokumentarhistorie. Om du bare skal se én film i år, så la det bli denne.

Nina Valsø

Susan Sarandon (filmens sr. Helen), søster Helen Prejean og regissør Tim Robbins.

Film

Dead Man Walking

Regi: Tim Robbins

Med: Sean Penn, Susan Sarandon, Robert Prosky

Bortsett fra småjusteringer stadfestes pave Paul VIs valgeregler fra 1976. Den viktigste fornyelsen er at kardinalene ved et kommende pavevalg vil bli innkvartert i moderne værelser i Vatikanets nye gjestehus, Santa Maria, og ikke lenger stues sammen i provisoriske senger i Det pavelige palass og Vatikanmuséet - uten dagslys og

med dårlig luft. Rommene i Santa Maria vil bli nøye undersøkt før et eventuelt konklav for å hindre 'fluer på veggen', dvs. avslutningsutstyr. Mens konklavet pågår, får kardinalene ikke lese aviser, høre radio eller se TV. Og det er forbudt å bruke mobiltelefon.

Heretter vil valget kun være gyldig hvis det er foretatt ved hemmelig avstemning og med to tredjedels flertall. Tidligere har det kunnet stemmes ved akklamasjon, evt. også

ved å utpeke valgmenn, men disse mulighetene er nå avskaffet.

Spørsmålet om transporten til og fra det sextinske kapell, hvor valget også for fremtiden skal foregå, gjenstår. I pressen har det vært spekulert om løsningen blir en hemmelig tunnel. "Busser er mindre hemmelighetsfullt, men mer sannsynlig," noterer Katholische Nachrichtenagentur.

SR. HELEN PREJEAN

er vokst opp i et borgerlig, katolsk hjem i USA. Hun tilhører ordenen "The Sisters of St. Joseph of Medaille", og arbeider blant svarte slumbarn i New Orleans. Hun utgav boken "Dead Man Walking" i 1993, 56 år gammel, og boken ble nominert til Pulitzer-prisen.

Sr. Helen har brukt mye av sin tid på å kjempe mot dødsstraff. Enkelte har anklaget henne for å gi ofrenes pårørende for lite oppmerksomhet, - en påstand denne filmen tilbakeviser.

Sr. Helen mener at henrettelser burde blitt vist offentlig, gjerne på

TV, slik at tilhengerne av dødsstraff får se konsekvensen av et syn som ofte er basert på lettkjøpte meninger og abstrakte forestillinger om hva en henrettelse egentlig er.

Med "Dead Man Walking", både boka og filmen, har hun skapt en sterk og følelsesladd debatt i USA. De sterkeste talsmennene mot dødsstraff, er pårørende som selv har opplevd at noen av deres nærmeste ble drept. Moren til en ung jente som ble myrdet, bærer en T-skjorte med teksten: "An Eye for an Eye Makes the Whole World Go Blind".

KIRKEN OM DØDSSTRAFF

Den katolske kirke utelukker ikke dødsstraff, men i praksis stiller den så sterke kriterier for å akseptere dødsstraff at realiteten blir et "nei". Dette "nei" er tydeligvis ikke rungende nok for amerikanske katolikker. 70% av amerikanske borgere er for dødsstraff, og her er det ingen forskjell på katolikker og andre.

De katolske biskoper i USA går hardt ut mot dødsstraff, leser vi i det katolske tidsskriftet "America". - Å akseptere dødsstraff legitimerer at vold er svaret på vanskelige menneskelige problemer. Ifølge sr.

Helen, forfatteren til boka "Dead Man Walking", må det være opp til Gud, og ikke mennesker, å avslutte et liv. Samtidig krever den menneskelige verdighet at vi tar ansvar for våre handlinger.

Når man vet at dødsstraffen, som er tillatt i omtrent halvparten av de amerikanske stater, stort sett bare rammer fattige, svarte lovbrøyttere, kan man knapt nok påberope seg rettferdighet. Det er heller ingen ting som tyder på at dødsstraff har noen preventiv virkning.

"Sidsel i Bokhandelen" takker av etter 22 år!

Rett før påske sluttet *Sidsel Meyer Aasrud* etter 22 år som daglig leder i St.Olav bokhandel.

- 'Sidsel i Bokhandelen' er blitt et begrep, og det er en epoke som tar slutt når du nå går over i pensjonistens rekker, sa biskop *Gerhard Schwenzer* i sin tale under bispedømmets avskjedslunsj. Han minnet om 'de trange kår' bokhandelen hadde da Sidsel begynte i jobben. - Når vi nå ser på det som en gang var bokhandelens lokaler i Akersvn. 5, skjønner vi knapt at det var plass til den - i dag er det handel i tre etasjer i nr. 14, sa biskopen. Som takket Sidsel for hennes gode humør og for den gode atmosfære hun i alle år har skapt i bokhandelen, til glede for et stigende antall kunder. Varme ord også fra generalvikar *Castricum* som overrakte gave fra bispedømmet og de ansatte. Og kapellan *Rolf Bowitz* talte nok på vegne av mange da han understreket hva bokhandelen betydde for ham dengang han var ung og søkende.

- Jeg er på mange måter et privilegert menneske som i en årrekke har fått drive med den av mine mange interesser som står mitt hjerte nærmest, nemlig bøker, sa Sidsel i sin lille avskjedstale. - Og mitt ønske har hele tiden vært at bokhandelen skulle være et slags vannhull, en kilde man kan øse av.

Hun takket varmt sine medarbeidere som har bidratt til å gjøre bokhandelen til det den er i dag, og nevnte også det gode forhold mellom bokhandelen og de øvrige ansatte i Akersveien 14, som bak den beskjedne fasade rommer både bokhandel, tidsskrift, Kateketisk Senter og, siden to år tilbake, Unge Norske Katolikkers Forbund. Hun ønsket sin arvtager, *Jacqueline Ringen*, lykke til, men beklaget at de to støttespillere *Marianne Fjordholm* og *Elisabeth Fostervold* om kort tid forlater bokhandelen.

(Intervju med 'Sidsel i bokhandelen' følger med det første.)

Om mellomkirkelige problemer

Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke hadde nylig ansvaret for å arrangere en konsultasjon i regi av Konferansen for europeiske kirker (KEK). 35 fremstående kirkeledere fra Romania, Bulgaria, Finland og Norge - med ulik konfesjonelle bakgrunn - møttes nylig i Trondheim

Vi kom et stykke på vei, sier Stig Utne, generalsekretær i Mellomkirkelig Råd. Han mener problemene kirkene imellom ofte har mer psykologiske og politiske enn teologiske årsaker.

VÅRT LAND

Kirken: den eneste mulighet!

"Vi er kommet inn i en moralsk oppløsningsperiode hvor grunnlaget ser ut til å forvitne," sier forfatteren Carl Fredrik Engestad i "Idé", tidsskrift for kristendemokratisk samfunnsdebatt. "Det gjelder i alle spørsmål, både på det økonomiske, det sosiale og det seksuelle område. Det er ingen åndelig substans som holder samfunnet sammen. Jeg mener kirken er den eneste mulighet til å bygge opp en ny bevissthet."

14 Øistein Vogt in memoriam

Takk for nå, Øistein!

"Hva er et menneske at du tenker på ham, et menneskebarn at du sørger for det. Lite ringere enn englene gjorde du ham, kronet ham med herlighet og ære". Slik leser vi i salme 8.

Hvem er du Øistein? Ja, hvem er du egentlig? Hvem er DU, menneske? -

Dette spørsmål har jeg ofte hatt lyst til å stille når jeg har sittet ved sengen hos en døende.

Et hvert menneske blir et enda større mysterium når døden nærmer seg. Er det fordi Gud, det store mysterium, kommer så nær? Når vi blir begrenset til det "Å VÆRE", når alt det vi ellers holder på med faller bort, og nå de som sitter ved dødssengen blir hjelpeløse, ja maktesløse, er det da at mysteriet blir mer tydelig og håndgripelig?

Jeg fikk lov å være hos deg, Øistein, natten før du døde, sammen med noen nære venner, og det er jeg takknemlig for, ja meget takknemlig.

Jeg har kjent deg i 18 år fra St. Hallvard menighet, og det var godt å arbeide sammen med deg. Du var alltid opplagt, hadde godt humør og kunne skape en hyggelig atmosfære, men du kunne også være alvorlig og bestemt når det måtte være nødvendig.

St. Hallvard, Norges største katolske menighet, var ikke bare stor i vekst og utvikling (i 1962 talte den ca. 700 medlemmer, i dag er det langt over 6.000), men også åpen for nye strukturer og ledelsesformer. Her var du et positivt medlem i staben. Du så oss kvinner som arbeidet i teamet og staben. Du verdsatte oss og det vi gjorde, og du ga også uttrykk for det. Du pleide å snakke om stab og kadetter - og du likte å bruke ordet "kadett" om deg selv. Du stelte i stand til fester og festivitets som skulle skape det sosiale samhold i medarbeiderstabene. Du var en trofast støttespiller bak mange store og mindre arrangementer i menigheten.

Som organist og dirigent for menighetskoret og St. Hallvard-guttene viste du en umåtelig utholdenhet og tålmodighet. I god tid husket du på alle kirkelige fester og feiringer og var meget åpen for samarbeidet, ikke bare innenfor menigheten, men også utad ved felles arrangementer med våre naboemenigheter fra Den Norske kirke - om det var vesper- gudstjenester i St. Hallvardruinene den 15. mai, adventsvesper eller korsveien. Her viste du god sans, både for den kulturelle sammenheng og den kirkelige arv vi skulle ta vare på.

For å tilpasse liturgien og gjøre den mer levende, var du åpen for enhver god idé og villig til samarbeide både med andre kor og dramagrupper. Men alt skulle være i en verdig og fin ramme. Du likte stil.

"Smil tross alt", står på det orgelet, og det er det du gjorde. takk for alle gode smil og all oppmuntring, både i ord og praksis. Du var flink til å få tingene gjort, om det gjaldt sang og musikk, eller også å ta et tak med å rydde og ordne. Du gjorde mange tjenester som ingen visste om. Du problematiserte ikke, men fant oftest meget gode og klare løsninger. Når det oppsto kriser og vanskelige situasjoner, var du flink til å balansere. du klarte å jonglere i begge leirene. Du formidlet fred, og din varme tok bort noen av de skarpe kanter som kunne oppstå i blant. Selv om du kunne si fra klart og tydelig, slik at ingen var i tvil om hva du mente, så var du alltid litt av en diplomat.

Forresten likte du ikke lange rosende taler ved begravelser. Ros skulle man gi

12. februar i år. Øistein Vogt mottar ordenen *Pro ecclesia et pontifice* av biskop Schwenzer.

Katolsk teolog fremhever Luther

Formannen for den tyske bispekonferanses økumeniske kommisjon, biskop Paul-Werner Scheele, har pekt på fellestrekk ved den katolske kirke og Luther. Mange av strids-spørsmålene mellom de to kirkene utviklet seg etter Luthers død, sa biskopen nylig i et intervju. Og understreket at den lutherske kirkes sakramentale teologi og praksis ikke er så 'present' som Luther selv hadde tenkt og ønsket.

Om han hadde kunnet treffe Luther i dag, ville de muligens kjempet sammen mot andre, sa Scheele. Han ser i Luthers 95

teser "mer katolsk" enn man kan finne i andre kirker. Men han advarte mot at man i en lettjøpt embedskritikk påberoper seg Luther, som holdt fast ved bispeembedet, men kritiserte kraftig at biskopene på hans tid var politiske herskere.

Den tyske bispekonferanse har gitt sin tilslutning til den katolsk-lutherske 'Joint Declaration' om opphevelse av 1600-tallets gjensidige forbannelser og enighet om rettferdiggjørelseslæren, og håper på positiv stillingtagen fra Det lutherske verdensforbund. KNA

Luthersk teolog kan akseptere paven
De protestantiske kirker burde kunne akseptere biskopen i Roma i rollen som 'den første blant likemenn', sier Wolfhart Pannenberg, ledende tysk teolog. Men ytterligere tilløp fra Vatikanet til uttalelser med ufeilbarlighetskarakter om kvinnelige prester, vil være ødeleggende for økumenikken. I encyklikaen 'Unum sint' fremstår Roma som mer interessert i dialog med den ortodokse kirke enn med protestantene. THE TABLET

til levende mennesker. Derfor ble jeg så glad på festen for utdelingen av den pavelige utmerkelsen

"PRO ECCLESIA ET PONTIFICE" (For Kirken og Paven) som du fikk den 12. februar i år.

I de mange gode taler fikk du velfortjent anerkjennelse for din innsats for St. Hallvard-guttene og menigheten.

For begge har du arbeidet fra du kom tilbake fra Tyskland etter avsluttet utdanning i 1962. Flere ganger ble det nevnt at St. Hallvard-guttene er DITT VERK. St. Hallvard-guttene, DET ER DEG. Du startet koret i Gamle St. Hallvard i Urtegaten og førte det frem til å bli et internasjonalt anerkjent guttekor. Du ønsket alltid at det skulle ha sin faste plass i St. Hallvard, derfra skulle det få sin åndelige inspirasjon. Det er ikke mange katolske gutter blant medlemmene, men koret ble inder dine hender katolsk i ordets egentlige betydning. Du har reist sammen med det gjennom flere kontinenter, og Roma/Vatikanet ble etterhvert et annet hjem for deg og St. Hallvard-guttene.

Det var ikke med et lett hjerte du lot koret reise uten deg, nå i februar. Du hadde sett frem til å takke paven personlig for den utmerkelsen du like før hadde mottatt. Men du skulle legge ut på en annen reise, og dens mål hadde du kjent allerede i flere år. Også her viste du din vante ro og indre styrke. Du aksepterte din sykdom, klaget ikke. Tvert i mot fikk du oss nærmest til å glemme hvor syk du egentlig var. "Det går nok", pleide du å si. "Jeg kommer nok til å dø av den", spøkte du, og kjente dog til alvoret i dine ord. Du var ikke redd for å dø, du var vel forberedt og hadde tenkt godt igjennom livet.

Med bønnen "Fader, i dine hender overgir jeg min ånd" - ga også du ditt liv tilbake i Guds store, trygge hender.

Det var noe av påskestemningen rundt ditt dødsleie. Derfor kunne vi synge både "Salve Regina" og "Ubi

caritas". For som du sa: "Gud er hos meg, og så nær".

Takk skal du ha, kjære Øistein, både for alle de gode møtene vi har hatt sammen, men også for avskjeden så nær døden.

Måtte du leve i fred!

Øistein Vogt døde den 23. mars, ikke en gang 59 år gammel.

For Pastoralteamet i St. Hallvard sr. Marit Brinkmann, csj
sr. Beate Grevenkamp, csj

Øistein Vogt 1937-1996

St.Hallvard-guttene har mistet sin dirigent, Øistein Vogt døde 23.3.1996. Koret ble stiftet av Øistein Vogt i 1962 etter omfattende studier, og han var i alle år korets dirigent. Sin grunnleggende utdanning tok Vogt ved Musikk-Konservatoriet i Oslo med orgel og klaver som hovedfag. Senere studerte han ved den Pavelige Musikkhøgskole i Regensburg, Tyskland, med hovedvekt på fagområdene orgel, direksjon og gregoriansk med formål å starte et guttekor. Han debuterte som pianist i 1962.

Vogt hadde en sjelden begavelse i håndtering av barn og musikk. En fantastisk evne til med humor, inspirasjon og faglig dyktighet å få barn til å gripe kjernen i det musikalske stoff, og hvor sangere helt ned i 7-8 års alder like godt behersket latin som norsk i tekstene de sang. Øistein Vogt la særlig vekt på å bevare den naturlige, rene guttestemmen som gjorde at St.Hallvard-guttene virkelig klang som et guttekor.

Gregoriansk koral var Vogts spesialområde, og sjelden har vel noen formidlet dette mer autentisk gjennom sitt kor enn Vogt. Hans direksjon var et særsyn i diskret eleganse, en taus formidling som bare lokket frem det som skulle komme. Som mangeårig akkompagnatør og solist for St.Hallvard-guttene har jeg hatt gleden av et nært og langt samarbeid med Øistein Vogt.

Ikke ofte har et kor hatt en slik omfattende nasjonal og internasjonal turnévirsomhet som St.Hallvard-guttene: fem turnéer til USA, én til Australia og hver sommer- og vinterferie europaturnéer. De siste 19 år har St.Hallvard-guttene hatt en særlig tilknytning først som gjestekor og senere som vikarierende kor ved St.Peterskirken, Vatikanet/Roma. Koret ble faktisk betrodd hovedansvaret for den liturgiske sang ved søndags-høymessen og vespergudstjensten. I Sta. Maria Maggiore med sitt særdeles kresne kirkemusikalske miljø fikk også St. Hallvard-guttene innpass, og de hadde frem til årets vinterferie faste engasjementer i denne betydelige basilika. Assisi var som regel fast innslag ved alle Italia-turnéer, hvor koret gav konserter i de fleste sentrale kirker med tilknytning til den hellige Frans, hvis ordensdrakt også koret har.

St. Hallvard-guttene er tradisjonsbærere fra middelalderens Oslo Katedral og Oslo bys skytshelgen til den kirke hvor Øistein Vogt var organist, St.Hallvard kirke. Vogt fikk Oslo bys kulturpris i 1984 for fremragende innsats for kulturlivet i Oslo, og i februar dette år ble han tildelt den pavelige utmerkelse *Pro Ecclesia et Pontifice*.

På vegne av St. Hallvard-guttene og alle opp gjennom årene oppofrende foreldre, takkes Øistein Vogt for sin store innsats, og vi lyser fred over hans minne.

Haakon Omejer Sørлие

Glede i St.Olav i Oslo

Høytidelighet og stor glede under messen i St.Olav domkirke lørdag før palmesøndag: Da ble Ireneusz Zielinski - under applaus fra menigheten - vigslet til diakon, og Reidar Voith innsatt som akolytt, en av de lave- re vigsler på veien mot prestevigselen.

Den nye diakonen - Irek, som han kalles til daglig - kom til Norge med sin familie i 1980-årene. Han studerer ved prestesemi-

naret i Gdansk-Oliwa, Polen, og både rek- tor og en gruppe medstudenter var kommet til Oslo for å feire diakonvigslen. Og feiret ble det: Under kirkekaffen etter høytidelig- heten ble Irek i sin sorte soutane kastet i været av sine medstudenter som den rene sporstelt. En prest skal nemlig kunne tåle litt av hvert, var den polske kommentar! Irek har omkring et år igjen av sine studier.

Han vil være kjent i flere av bispedømmets menigheter hvor han i løpet av studietiden har hatt sommerpraksis.

Reidar Voith, som er fra Tønsberg, begynte sin presteutdannelse i München, men studerer nå i Roma, der Oslo katolske bispedømme har nok en pretestudent for tiden, Sigurd Markussen, som skal vies til prest i august i år.

16 Baby Johannessen: Kirkeakademiene står for dialog med

Kirkeakademiene rundt omkring i landet har forskjellige navn. Noen kaller seg kirkeakademi, f.eks. Bodø kirkeakademi; noen kaller seg kirkeforum, som Fana kirkeforum; noen kaller seg Akademi for kirke og kultur - og noen Katolsk Forum.

Når man har foran seg oversikten over det som har skjedd i kirkeakademiene de siste årene, blir man imponert. 1000-årsjubileet for kristendommens innføring i Norge ble tatt opp fra forskjellige innfallsvinkler, særlig med henblikk på kirken i middelalderen. Svært mange akademier har vært innom etiske spørsmål og har relatert temaene til det kristne menneskesyn. Mange har tatt opp spørsmål i forbindelse med velferd, omsorg, familiesituasjon, ensomhet, livskvalitet og lignende. Andre igjen har diskutert det flerreligiøse Norge, nyreligiøsiteten, forholdet mellom kirke og samfunn osv. Atter andre har fokusert på kriminalitet, verdiforvitring, rettferdighet, fred m.m. Også rent kunstneriske temaer har vært tatt opp.

I det hele tatt: Alle spørsmål som berører kristne mennesker kulturelt, sosialt og menneskelig i møtet med det pluralistiske samfunn utenfor kirken, har vært tatt opp. Foredragsholderne har vært sentrale, kjente meningsbærere eller mer lokale innsiktsfulle bidragsyttere, og ikke nødvendigvis alltid med en klar kirkelig tilhørighet. Kirkeakademiene står for åpenhet og dialog - en to-veisbevegelse der kirken både taler og lytter - kirke her brukt som betegnelse på det økumeniske kristne fellesskap.

Baby Johannessen er seniorjournalist og et kjent navn i St.Olavs spalter. Høsten 1994 startet hun, i forståelse med sogneprest og menighetsråd, Katolsk Forum i Asker og Bærum som i mars 1995 ble medlem av Kirkeakademiens Fellesråd. Hun leder fortsatt dette forum, som har et eget styre.

Nyttig fellesorgan

Norske Kirkeakademiens Fellesråd (NKF) er ifølge vedtektene et fellesorgan for kirkeakademiene i vårt land. Rådets formål er å være et forum for samarbeid mellom kirkeakademiene og representere deres felles anliggender og interesser overfor statlige og kirkelige myndigheter, og utad i Norden og Europa og verden forøvrig. NKF fordeler dessuten de offentlige midler som over statsbudsjettet stilles til disposisjon for kirkeakademiens virksomhet. Fellesrådet har et lite

sekretariat i Oslo. Et yrkesmessig og geografisk bredt sammensatt styre leder det hele mellom årsmøtene.

Opptak av nye medlemmer i NKF skjer på årsmøtet etter søknad, med kvalifisert flertall. NKF omfatter nå 36 lokale kirkeakademier, derav 3 katolske fora - i Trondheim, Stavanger og Asker/ Bærum, fora som kan vise til god - til dels meget god - oppslutning og presse: De har markert seg både når det gjelder temaer, valg av foredragsholdere og profil. Nevnes bør kanskje også at det rundt om i vårt land finnes flere 'Katolsk Forum' enn disse tre, men de øvrige er altså ikke medlem av NKF.

Brobyggerprisen

Gjennom *Brobyggerprisen*, som utdeles hvert år, hedrer NKF en person som har bygget bro fra kirken til samfunnet. De fleste prisvinnerne har tilknytning til kir-

Utstein kloster på Mosterøy ved Stavanger - korets østvindu, restaurert i 1990. I middelalderen var Utstein augustiner-kloster - i dag er stedet museum og kirkelig/kulturelt sentrum. Her har Stavanger Kirkeakademi og katolske St. Svithun Kulturforum de siste par år markert 'Larsok' - den hellige Laurentius' dag (10. august) - med et felles arrangement.

Kardinal Lustiger opptatt i Det franske akademi

Den 14. mars ble Paris' erkebiskop, kardinal Jean-Marie Lustiger, en av de overlevende jøder fra Auschwitz, opptatt som medlem av Det franske akademi. Lustiger etterfølger akademimedlem kardinal Albert Decourtray som døde i 1994.

"Selv om alt gikk etter protokollen, kan man ved denne anledning likevel tale om diskret liten undergravning av tradisjonen, ja, til og med en triumf for minoritene," skriver "Le Monde" i anledning innsettelsen.

sen. "Det var nemlig en kvinne, den tredje i rekken til å ha sete i Akademiet - etter Marguerite Yourcenar og Jacqueline de Romilly - som mottok kardinalen, den tyvende prelat i rekken fra Bossuet og Fénelon til Daniélou og Tisserand, i en institusjon innstiftet av en annen kardinal, Richelieu, i 1635. Historikeren Hélène Carrère d'Encausse, Russland-spesialist og selv av russiske røtter, mottok kardinal Lustiger, som kommer fra en polsk-jødisk familie. En kvinnestemme lød på et sted hvor slike toner meget sjelden høres, og stemmen hyldet en representant

for en institusjon, den katolske kirke, som tradisjonelt er lite åpen overfor kvinner."

Tradisjonen tro var Lustigers første tale til akademiet viet hans forgjenger på prelatstolen, kardinal Decourtray. Han tok også opp den vanskelige rolle katolske prester har i dagens samfunn, et samfunn som "vraker det absoluttes merkelige vitnebyrd", og som "håner den som - mot idoliseringen av makt, rikdom og sex - målberer menneskets frihet".

Verden

17

ken, noen få har det ikke. Styret står fritt til å dele ut prisen, etter forslag på kandidater fra de lokale akademier. Prisen deles ut ved et eget arrangement.

Langtidsplan 1996-99

Etters årsmøtene er kirkeakademibevægelsens høyeste organ, har de som møter der, det siste ord når det gjelder virksomhetsplaner for Fellestrådet, dvs. styrets arbeid og sekretariatets gjøremål. På årsmøtene blir det, som i alle landsomfattende organisasjoner, tautrekking mellom periferi og sentrum, særlig når det gjelder bruk av økonomiske midler. Men stort sett finner man frem til enighet. Det er de praktiske løsninger man strides om, og hvorledes det lille sekretariatets innsats best skal utnyttes.

Alle kirkeakademiene er enige om sin primære oppgave: å styrke og bedre forholdet mellom kirken og kultur- og samfunnslivet. Det enkelte akademi står helt fritt til å forme sitt program. Det viser da også mangfoldet av temaer som har vært tatt opp de siste årene. Men langtidsplanene for 1996-99, som ble vedtatt på årsmøtet i mars 1996, vil innebære en viss koordinering av møtevirksomheten gjennom idéskapning, fellesopplegg og f.eks. koordinering av foredragsholdere. Dette vil bety økonomiske innsparinger, men også at nye oppgaver legges på sekretariatet, som ledes av generalsekretæren, Knut Rydjord, med Inger Marie Lid som konsulent - begge teologer.

Vitamininnsprøytning

Under årsmøte nå i mars fikk deltakerne, før det formelle møtet var satt, to virkelige vitamininnsprøytninger. Journalist/forfatter Simon Flem Devold holdt foredrag om "Barn og menneskesyn". Det ble en tankevekker! Redaktør Kristin Clemet holdt foredrag om "Kultur og menneskesyn" og ga innblikk i den kommersialiserende politikk.

Da årsmøtene er lagt til Granavolden på Hadeland der Søsterkirkene er nærmeste naboer, er det innlagt morgen- og aftenbønn i Mariakirken og gudtjeneste i Nicolai kirken.

Nordens biskoper på Island

En studiedag om kvinnens stilling i kirke og samfunn og inkulturasjon av innvandrere i våre katolske menigheter var hovedpunkter på dagsordenen da Den nordiske bispekonferanse i dagene 7. - 12. mars var samlet til et heller vinterlig vårmøte på Island. Det er 2.500 katolikker på sagaøya, og biskopene fikk anledning til kontakt med noen av dem da de feiret søndagsmessen med menigheten i Hafnafjörður, i det nye pastoralsenteret som ble innviet i 1992. Et besøk i president Vigdis Finnbogadóttirs residens stod også på programmet.

For å ta det siste temaet først: inkulturasjon av innvandrere i våre menigheter. Det er intet nytt at det hersker ulike oppfatninger om hvordan man skal takle denne pastorale utfordringen. Mens innvandrere selv ønsker seg messer og religionsundervisning på sitt eget språk, legger sogneprester og andre 'sognesjelsørgere' særlig vekt på å fremme enheten mellom alle katolikker, på menighets- og bispedømmeplan. Å finne en farbar vei mellom begge disse berettigede krav, "krever forståelsesfullt samarbeid på lokalplanet mellom menigheten og de forskjellige etniske grupper - en prosess som vil strekke seg over lang tid", heter det ganske så realistisk i pressemeldingen fra møtet. Særlig i Norge og Sverige er tallet på innvandrere svært høyt i forhold til antall 'innfødte' katolikker.

I forbindelse med innvandrersjelsorgen minnet Finlands biskop Vereschuren om at enkelte kirkelige bevegelser - som f.eks. Neo-katekumenatet og Opus Dei - har en spiritualitet som ikke så lett passer inn i nordisk sammenheng og tenkemåte. Ingen av de to bevegelsene er representert i Norge. Målet for det pastorale arbeidet må være at den katolske kirke har røtter i hjemlig nordisk jord, ellers vil katolikker med gammel hjemstavnsrett her ikke kunne føle seg hjemme i kirkenes fellesskap, noterer pressemeldingen.

Janne Haaland Matlary, medlem av Vatikanets delegasjon under FN's kvinnekonferanse sist høst og nylig utnevnt medlem av den pavelige Justitia et pax-kommisjon, berettet for biskopene om sine erfaringer i Beijing: om Vatikan-delegasjonens vanskeligheter med å "formidle det ontologiske og naturretslige grunnlaget for katolsk syn på kvinners og menns 'plass' og oppgaver og på kvinners verdighet".

Etter Islands møtet er det klart at Nordens katolikker kommer til å møtes i Vadstena i juni år 2000 til Nordisk Katolikk-dag. Og den katolske kirke i Norden kommer til å sende en delegasjon på 10 - biskoper, prester, ordens- og legfolk - til Det 2. europeiske møte om "Forsoning - Guds gave og kilde til nytt liv" i Graz i mai 1997. Det er også klart at biskopene nå for alvor gir seg dataalderen i vold: Via Internet og e-mail skal kontakten mellom dem bedres.

Prestevigsel av kvinner = vansker for økumenikken

Biskopen av Speyer, Anton Schlembach, kritiserer den gammelkatolske kirke fordi den i pinsen for første gang skal vie en kvinne til prest. Pave Johannes Paul IIs nei til prestevigsel av kvinner gjelder ikke bare i dagens situasjon, men også for fremtiden, mener Schlambach. Han beklager at andre kirker, som den anglikanske og nå også den gammelkatolske, avviker fra den apostoliske tradisjonen.

KATHPRESS

Læreembedet og samvittigheten

I konflikter mellom kirkelige læreutsagn og enkeltmenneskers samvittighet må ingen av de to polene 'strykes'. Det mener moralteologen Günter Wirt i Wien.

"Samvittigheten står ikke over læreembedet, men læreembedet er heller ikke bare et uttrykk for pavens personlige budskap om

troen." Både læreembedet og samvittigheten er forpliktet på en målestokk, "en målestokk de er på vei mot, og som de fremmer og nærmer seg gjennom å forholde seg kritisk til hverandre; denne målestokken er evangeliets befriende sannhet", sier Wirt.

CHRIST IN DER GEGENWART.

LESERBREV:

Angående ufeilbarligheten

I St. Olav 2 for 1996 refereres en viss teologiprofessor Francis A. Sullivan S.J. om kvinnelig ordinasjon og ufeilbarlighet. Sullivan har vært intet mindre enn professor i kirkelære ved det pavelige universitet Gregoriana.

Denne prelaten får mene hva han vil om kvinnelig ordinasjon. Derimot bør ikke Sullivans misvisende fremstilling av katolsk tro angående dogmet om ufeilbarlighet få stå upåttalt.

Dette dogmet ble som kjent erklært av Pave Pius IX i *enhet med konsilfedrene* fra det første Vatikankonsil i 1870 slik:

"Vi . . lærer og definerer som guddommelig åpenbart dogme. At den romerske biskop, når han taler ex cathedra (det er når... han i kraft av sin øverste apostoliske myndighet definerer en lære angående tro eller moral som forpliktende for hele den universelle kirke)... innehar den ufeilbarlighet som den Guddommelige Frelser har villet at Hans Kirke skal inneha: Og derfor at slike definisjoner fra den romerske biskop i kraft av seg selv - og ikke i kraft av Kirkens samtykke - er definitive."

Dette er jo unektelig ikke særlig demokratisk i parlamentarisk forstand og kanskje lite hyggelig lesning for en masse teologer, derunder antagelig Sullivan. Blant annet risikerer teologene en redusert betydning. Derfor er Det annet Vatikankonsil redningen. For ifølge Sullivan lærer dette konsil at ufeilbarlige erklæringer kun skjer i en felleserklæring hvor alle verdens biskoper er enige. Det ville virkelig være sprengstoff - konsilet desavuerer et tidligere konsils dogmatiske erklæring.

Men akk - som så mange andre ganger når man misliker noe "gammelt tankegods" og har suggerert seg til å tro at Det annet Vatikankonsil snudde opp ned på det meste - blir det galt. I dette konsils dogmatiske konstitusjon om Kirken (De Ecclesia) heter det (artikkel 25):

"...Det er denne ufeilbarlighet den romerske biskop, bispekollegiets hode, innehar i kraft av sitt embede når han, som den øverste hyrde og lærer for alle kristne - de brødre han styrker i troen - i en definitiv erklæring forkynner en læresetning om tro eller moral. Disse erklæringer kan med rette sies å være uomstøtelige i seg selv og ikke i kraft av Kirkens samtykke..."

Det er nesten å håpe at St.Olav har misforstått teologen, men det betviles.

Og da blir det alvorlig! Enten kan ikke Sullivan sitt fag eller så bedrives det bevisst desinformasjon til skade for oss legfolk. Det må være et minimumskrav at Kirkens teologiske "kilder" gjengis sannferdig og fullstendig når man har vært teologisk professor ved Gregoriana i 36 år, selv om det ryktes at dette universitet ikke nettopp kan skilte med det ypperste av teologisk ekspertise innen den katolske kirke. Diskusjonene innen Kirken, og dem må vi ha for all del, må bygge på korrekte premisser uansett tema og likegyldig om det passer debattantens standpunkt eller ikke. Det er et sannhetskrav. Om Paven har uttalt seg "ex cathedra" om ordinasjon av kvinner, er da ikke et spørsmål om "det verdensomspennende katolske episkopat er enig eller ikke, slik Sullivan prøver å gi inntrykk av. Et helt vesentlig poeng ved Pavens ufeilbarlighet er nemlig nettopp behovet for å kunne stake ut kursen og bevare Kirkens enhet i tilfeller hvor biskopene måtte være splittet.

Håkon Bleken

En oppklaringsrunde: Sullivans argumentasjon må ses i forlengelse av Ladislav Orsys refleksjoner, som innleder artikkelen. Orsy godtgjør at det ikke dreier seg om en pavelige uttalelse *ex cathedra*. En uttalelse av den orden må nemlig, slik p. Arne Fjeld nylig minnet om i St.Olav nr. 3/4 (s. 20), proklameres høytidelig *ex cathedra* av paven selv - den formidles ikke, som Orsy påpeker, indirekte gjennom pavelig godkjennelse av en tekst fra Troskongregasjonen.

Sullivan holder i sin artikkel Troskongregasjonens svar opp de to *andre* former for ufeilbarlige læreutsagn katolsk forståelse opererer med (dette kunne vært understreket bedre i teksten, beklager), og som stod sentralt under Det 2. Vatikankonsil: 1) høytidelige proklamasjoner fra bispekollegiet sammen med paven samlet til et verdensomspennende konsil, og 2) enighet (uten konsil, men med konsultasjoner - som i angjeldende tilfelle såvidt vites ikke har funnet sted) blant verdens biskoper om at en læresetning er å anse som ufeilbarlig.

Ingen av de to siterte teologer stiller spørsmålstegn ved dogmet om pavens ufeilbarlighet *ex cathedra*. UKJ

Krever rehabilitering for Küng

"Vi som katolsk teologisk fakultet krever full rehabilitering for Hans Küng som katolsk teolog," erklærte dekanus Herbert Nehr da det teologiske fakultetet i Tübingen nylig tok avskjed med Küng, som nå går over i de 'emeriteretes' rekker. Küng har hele

tiden utviklet sine problemstillinger og teser med katolsk tro og kirkeforståelse som basis for de spørsmål og teser han har balet med og utredet, sa Nehr. De ansvarlige kirkelige instanser, da særlig biskopen av Rottenburg, Walter Kasper, og Troskongregasjonen, bør ta saken opp til revurdering. Küng var meget rørt over dekanus' ord.

Nehr understreket at hele fakultetet støtter hans erklæring, og at fakultet ikke hadde støttet disiplineringen av Küng i 1979 da Vatikanet fratok ham retten til å undervise som katolsk teolog på grunn av hans avvikende standpunkter i kristologiske spørsmål og betydningen av den pavelige ufeilbarlighet. CHRIST IN DER GEGENWART

PROs vårmøte: fra allsang til personalpolitikk

Sjelden har det vært sunget så mye under et Pastoralrådsmøte i Oslo katolske bispedømme som under PROs vårmøte siste helg i mars. Grunnen? Oppfordring til å synge med fra den velopplagte trio *Bjelland, Pollestad og Plagge* (henholdsvis syngende dominikanersøster, ditto pater og komponist/organist/pianist/kordirigent - om slike opplysninger skulle trenges!) som presenterte utvalgte 'lydbiter' fra den nye katolske salmeboken som er på trappene. Skjønt presenterte er i mildeste laget: Medrivende markedsføring er mer dekkende for trioens begeistrende fremførelser - med pater Pollestad som veiviser i salmeskatten som venter oss når verket foreligger en gang til neste år. Men først en høringsrunde for utvalgte instanser, i regi av våre biskoper. Et representativt utvalg salmer er tidligere sendt til utprøving i menighetene, med svært liten respons.

En runde rundt bordet der menighetene presenterte seg - bl.a. med nye initiativer - tok tid, men var verd innsatsen, skjønt møteledelsen burde ha håndhevet de tidsrammer den innledningsvis varlset skulle gjelde. Umulig å gå i detalj om denne 'runden', og urettferdig å fremheve enkelte menigheter og tiltak, for man mer enn aner den helhjertede innsats fra ildsjeler overalt. Ikke minst der man sliter med slikt som andre steder flyter lettere, det være seg katekese, økonomi, 'felleskaps-skaping', ungdomsarbeid, menighets-Caritas eller annen omsorg etc. Et slags summa summarum: Det skjer mye spennende og oppmuntrende i OKBs menigheter (hva med en liten idékatalog etter møtet?), men mangt (utenom messen) turde gå i stå om kvinnene skulle nedlegge sine

verv, f.eks. slutte som kateketer - og basardamer av Guds nåde.

Også våre to landsdekkende forbund fikk taletid under presentasjonsrunden. Norges Katolske Ungdomsforbund (UNKF) hører ikke med til de ungdomsorganisasjonene som nylig kom i søkelyset for småfusk og feil med medlemslistene! Forbundet seiler i gledelig medvind med økende opplutning om ledertreningsseminarer etc., - men økt aktivitet gir økte utgifter, så man sliter med økonomien. Norges Katolske Kvinneforbund (NKKF), paraplyorganisasjon for lokale kvinnegrupper rundt om i menighetene, sliter både med rekrutteringen og økonomien. Forbundet er meget aktivt internasjonalt - på hjemmebane vil man nå slå et slag for å nå frem til innvandrerkvinnene.

Informasjonstjenesten i OKB, i drift siden nyttår, begynner å finne sin form, rapporterte informasjonsmedarbeider sr. Anne-Bente Hadland. I tillegg til å svare på spørsmål og henvendelser (til velkommen avlastning for instanser som St.Olav Bokhandel og tidsskift!), arbeider man nå med brosjyrer om katolsk tro og liv samt med strategier for å nå offentligheten, bla. via Internet. Et annet prosjekt er lister over emner og foredragsholdere til bruk for katolske fora rundt om i landet. Informasjonstjenestens nås via sentralbordet i OKB: 22 20 72 26

Ingen store saker å ta stilling til under dette PRO-møtet, men en del trådender å plukke opp for Arbeidsutvalget (AU). Bedre informasjon fra AU til PROs øvrige medlemmer er en av dem. Adskillig skepsis i forsamlingen, som i OKBs høringsinnkast, til Justisdepartementets forslag om offentlig tilgang til elektronisk førte medlemslister, inklusive personnum-

mer, over trossamfunn, og enighet om at OKB må forberede seg på hvordan man vil takle kravet om slikt innsyn, som nok kommer. Mange av våre innvandrere har smertelige erfaringer fra statlig registrering. Følgende anbefaling, fra *Petter Bruce* i *St. Hallvard menighet* - fikk rådets tilslutning: AU, som flere ganger har hatt personalpolitikk på dagsordenen, bør snarest etterkomme et ett år gammelt ønske fra en gruppe OKB-ansatte om samtale med AU om prinsipielle sider ved bispedømmets personalpolitikk. "For nå begynner folk å si opp sine stillinger nettopp på grunn av personalpolitikken," sa Bruce.

Kommentarer fra observatørplass: Send ut årsrapporter og regnskaper (med fotnoter) før møtet, det sparer tidkrevende opplesning av tall og detaljer til bruk på mere konstruktive ting. Da årets PRO-møte kom til posten "generell debatt om rådets virksomhet", var det 10 minutter igjen til høymessetid! Man kan også undre seg over hvorfor det er OKBs administrasjon som legger frem siste proposisjon fra det offentlige om det nye kristendomsfaget, når AU i egne rekker har kateketer og kristendomsfagere som er på innsiden av problematikken. Det bekrefter et inntrykk pressebenken ikke er alene om: at AU til tider vel raskt gir videre til administrasjon saker og verv som ikke naturlig hører inn under en instans hvis definerte saksområder er eiendomsforvaltning, personalpolitikk og økonomi, men som nettopp hører inn under et pastoralt råd. I dette tilfellet en proposisjon hvor kristendomsfaget barberes ytterligere slik at det er lite grunnlag for fritagelse for annerledes troende - og følgelig spøker det for offentlig midler til katekese.

Men så tar kvinnene over!

"Markusevangeliet er en mannshistorie," sier Svein Tindberg. (Og hvem kan sies å være mer lommekjent i evangeliet enn skuespilleren som har gjort det til en teatersuksess?)

"Maria, Jesu mor, dukker riktig nok opp. Hun er som alle mødre bekymret for gutten

sin, at han ikke får nok mat og slike ting. Men her er nesten bare menn, og som alle mannshistorier slutter den realistisk. Jesus dømmes til døden, korsfestes og dør. Slik gikk det med mange opprørere på den tiden.

Men så tar kvinnene over. De gir seg ikke. For dem er historien ikke slutt. Det er kvinner som kjøper salve og salver det døde legemet. Det er de som skaffer hjelp og får

ham gravlagt. Det er de som grytidlig påskemorgen kommer for å se til graven, og finner den tom.

Og hvem er det han først viser seg for? Jo, Maria Magdalena. Der hvor menneskes realistiske fortelling slutter, tar kvinnene over. Da er det påske, og den er essensen i Markusevangeliet." ARBEIDERBLADET

20 Aage Hauken: Dagbøker fra Lunden - IV

- God aften, pater!
- God aften, Marius - stig på...

Vi hadde sittet sammen i "hundehuset" på Lunden og samtalt om troens forutsetninger flere aftener på rad.

Marius var fortsatt opptatt av alt vi forbinder med "gudsbevis", de mange naturlige "veier" som fører til troen på Gud. Men noe ut over dette, altså troen på at Gud har tilkjennegitt seg, "åpenbart seg", som det kalles, var vi ennå ikke kommet nærmere. Foreløpig nøyde vi oss med å sondere terrenget, oppklare misforståelser, se nærmere på en del definisjoner - fremfor alt fikk jeg innblikk i en annerledes tenkemåte enn den jeg var vant til fra humanistiske fag. Marius bidro til dialogen med mange verdifulle iakttagelser. Alt som smakte av "naturlig åpenbaring" - eller "naturlig teologi" som jeg pleier å kalle det - var brennede aktuelt, for han arbeidet med realfag hvor fysikk og biologi utgjorde den bakgrunn som språk og historie var i mitt tilfelle.

Vi nærmet oss hele problematikken fra fundamentalt forskjellige synsvinkler.

Og likevel var det ikke vanskelig å samtale om spørsmålene i forbindelse med ordet "Gud".

- Dette med kart og terreng, pater...
- Ja, hva med det?

Marius tygget litt på ordene før han fortsatte.

- Du tror at Gud har talt på mer enn en indirekte måte, altså ikke bare gjennom skaperverket...

- Det stemmer.

- Betyr dette at vi blir nødt til å akseptere begrepet "historie" som overlegent i forhold til begrepet "natur"...?

- Finner du det vanskelig?

Det gjorde Marius, for naturen var hans sprog like meget som historien og sprogene var mitt.

Hvorfor skulle min "vei" (historien) være hans "vei" (naturen) overlegen?

Hvorfor skulle min form for åpenbaring (historisk, bibelsk) si mer om Gud enn hans egen (naturens, vitenskapsens)?

Vi vendte derfor tilbake til dette som han nettopp hadde sagt om kart og terreng, for her kunne vi kanskje møtes.

- Dersom alt tyder på at Gud er...og dersom dette er noe menneskene har trodd til alle tider, men på ytterst forskjellig vis...

En kort tenkepause oppstod før han fortsatte:

- Dersom kartet fører oss i en eneste retning...dersom kompasset bekrefter at kartet er riktig...

Marius stanset opp på ny, og jeg gjorde det jeg ikke skulle ha gjort - fortsatte den tankerekken han selv nettopp hadde påbegynt:

- Da gir ingen av dem noen mening dersom de ikke begge fører til et mål!

- Hvilket, ifølge deg, betyr at den Gud som alt peker mot, må ha meddelt seg på en eller annen måte...?

- Riktig, Marius... ellers ville alle Guds fotefar i verden og i mennesket bare bli gåtefulle eller direkte meningsløse!

Her oppsto en ny tenkepause.

- Er du sikker på det?

- Sikker er kanskje ikke ordet, men alt tyder på at det er en sammenheng mellom en verden vi mener ligner på Gud og taler om Gud - og Gud som taler til og om verden.

Marius satt i ørelappstolen ved vinduet og så undrende ut i luften.

- Men hvorfor er ikke naturens tale nok, i religiøs forstand...? Hvorfor holder det ikke med den religiøsitet vi alle har i oss: øyet som ser, øret som hører, hjertet som tenker, slik du selv så det...?

På dette punkt blir jeg alltid svar skyldig. Naturlig teologi er et så rikt og imponerende avsnitt av menneskehetens historie at for mange er det nettopp her deres religiøsitet er å finne. De trenger ikke mer, ønsker ikke mer - de

tror på en Gud som har åpenbart seg som sannhet, skjønnhet og godhet - som kjærlighet, som glede, som mystikk, erfaringer, osv..

Og det var her vi hadde fått kontakt med hverandre, til tross for aldersforskjell og ulik faglig bakgrunn.

Marius var egentlig positivt overrasket over at jeg aksepterte naturlig teologi - eller "åpenbaring", som jeg kalte det. Han var blitt glad i uttrykket og så gjerne seg selv som teolog, en naturlig sådan - i hvert fall hver tirsdag kveld. Hvorvidt han gjorde det resten av uken skal være usagt.

Spørsmålet han stilte meg denne kvelden var ikke:

- Aksepterer du naturlig teologi?

Men:

- Hvorfor har du behov for historisk åpenbaring?

Marius så helst at jeg vendte tilbake til de gamle guder, at det skjønnnes sakrament, det godes primat og sannhet forstått som enhetstenkning nok en gang kom i høysetet. For Marius het Gud Skjønnhet - Godhet og Sannhet.

For meg - som for søstrene - het han Fader, Sønn og Hellig Ånd.

Men der, som overrasket ham, var at jeg ikke bare var villig til å akseptere at Gud har helt naturlige navn - som altså ikke er åpenbart gjennom et historisk hendelsesforløp - men at jeg også kunne hjelpe ham med å utdype forståelsen av hva disse ordene betyr. Selv bidro han med mye materiale fra den naturvitenskapelige fronten.

- Hvordan definerer du "historisk åpenbaring", pater?

Nå satt jeg fint i det. Mine ideer om hva ordet "historie" betyr, er mer kompliserte og dunkle enn Marius' ideer om naturen. Jeg grep derfor fatt i det siste:

- Jeg ville nok begynne med å se det du kaller "natur" - et litt statisk begrep i tradisjonell talemåte - som noe målrettet...

Dette gikk han villig med på.

“Nytt lys på middelalderen”

er emnet for

Humaniora-dagene 1996, 3. -7. mai, ved Universitetet i Oslo.

Søndag 5. er Kirkens Dag, og på programmet står bl.a. en “Byvandring” mellom kl. 13.00 og 15.00

Stedet er Hovedøya kloster hvor det blir omvisning i ruinene av Mariaklosteret ved Ole Egil Eide,

og hvor biskop John Willem Gran vil gi innblikk i “Hva det vil si å være cisterciensermunk i dag”.

Mor og sønn (12 år)

trenger et sted å bo
i Oslo fra 1/7-96.

Liten leilighet eller 2 rom.
Langtidsleie eller kjøp.

Bill. mrk. «Oslo».

St. Olavs redaksjon formidler.

- ikke bare målrettet, men dynamisk og fremoverrettet... slik vi ble enige om da vi kom til at kartet stemmer med kompasset: alt synes å være innrettet mot et mål.

Så langt så bra - men hvor beveget jeg meg nå?

Vi hadde behov for å komme over fra naturens til historiens verden - men hvordan?

- Dersom "materie" (det grekerne kalte "fysis") idag kan oversettes med "energi", "liv" om du vil...

Nå trengte jeg sårt til litt hjelp.

Og den kom spontant borte fra ørelappstolen:

- Da er alt i bevegelse...jeg mener: da behøver ikke natur og historie være så forskjellige likevel?

- Takk, Marius!

Men så lett slapp jeg ikke:

- Du sier at historien har en mening... at den har et "mål", for å bruke ditt eget ord... at den er en stadig bevegelse.. fremoverrettet... oppdragende... utviklende for mennesket...

Jeg Iyttet spent.

- Hvorfor synes den da å gjenta seg?

- Hvordan da, Marius?

Jeg fikk vite at det lille Marius hadde fått tilegnet seg av historiske kunnskaper, faktisk ikke hadde gitt mersmak.

Han hadde lest om nød og elendighet, uvitenhet, kjønnsdiskriminering, fattige og rike, mektige og svake, nord og syd, øst og vest... Det verste av det hele var at han - med et ungt og derfor uhildet blikk - syntes at det hele bare var en opphopping av gjentakelser, at lite eller intet tydet på fremgang. - Særlig hadde vår egen tid skremt han.

Historie hadde skremt ham fra å se i retning av historien som Guds "sted" - han fant Gud i naturens rike, og det han fant, var en Skjønn, en God og fremfor alt Sann guddom.

Dette ble ikke lett, det skjønte jeg bedre for hver gang vi møttes. Marius trodde på Guds eksistens, og forutset-

ningene for tro på åpenbaringen forelå derved i rikt monn. Men spranget over fra det kjente til det ukjente fikk astronomiske dimensjoner over seg - det var som om det dreide seg om lysår i tankens univers.

- Pater...

Jeg så spent i retning av ørelappstolen.

- Hender det aldri at du tviler på his-

toriens muligheter til å uttrykke det du kaller Guds åpenbaring i tid og rom...?

- Jo, Marius...det hender.

- Hva tror du på da, pater?

- Da tror jeg på Guds naturlige navn - akkurat som du...

Slik gikk Marius hjem etter å ha fått seg nok en overraskelse fra kirkelig hold. (Fortsettes)

“Jeg gleder meg til å komme i Guds hus”

Som St.Olavs lesere vil være kjent med (St.Olav 2:96), fylte Danmarks biskop emeritus, *Theodor Suhr*, 100 år i januar. I et lengre intervju i *Katolsk Orientering* i 1993 i anledning 60-årsmarkeringen for biskopens prestevigsel, kom intervjuer, *Knud Kluge*, naturlig nok inn på det å eldes - og på ensomheten og døden. Biskopens tanker tåler gjentagelse:

“Jeg gleder meg til å se Guds skjønnet,” sier biskop Suhr. Sitatet, som er fra Salmenes bok, har biskopen fra en meddelelse om en av hans medbrødres død. “Jeg har tenkt på denne salmeteksten helt siden dengang.”(-)

“Det kan være dager da jeg ikke ser et menneske; da faller tiden lang og det gjør også de lange kveldene. Der deler jeg jo skjebne med 100.000 andre gamle. Men jeg kan jo heller ikke forlange at folk skal komme styrtende bare for å snakke med og underholde en,” sier biskop Suhr. Som på grunn av svikten- de syn ikke lenger kan lese aviser eller

se på TV. Om biskopen har et godt råd til de mange eldre som er i samme situasjon? spør intervjuer. “De må ha litt tålmodighet,” svarer biskop Suhr. Og tilføyer etter en kort pause: “Jeg sitter selv og venter på avslutningen.”

Om han gjør seg tanker om livet etter døden? “Jeg tenker ikke på døden,” svarer biskopen. “Jeg regner med Vårherres barmhjertighet. Jeg er ikke engstelig. Man hører så mye om at folk er redde for døden. Selvfølgelig har jeg ofte tenkt på døden, men den forekommer meg ikke som noe å være redd for.”

Om han til tider tenker på livet etter døden? “Det overlater jeg til Vårherre!” kommer det kontant fra Suhr. “Men jeg gleder meg til å komme i Guds hus, beundre og tilbe Guds skjønnet. Mange mennesker tenker mere på å møte familie og venner igjen. Selv er jeg så spent på å se Guds skjønnet. Det er så overveldende en ting at det må først og fremst være det som er det egentlige; at man i tillegg får se igjen sine kjære og sine venner, er godt, men ikke så overveldende. Man kan se dem i Gud. Man kan slett ikke gjøre seg noe begrep om det, men det er noe som kommer til å overstige enhver forstand og ethvert begrep.”

Pavens bønneintensjoner i mai:

At alle menighetsaktiviteter, gjennom Marias forbønn, bidrar til en harmonisk åndelig fornyelse.

At Marias eksempel må hjelpe kristne kvinner til å utøve sin unike rolle i kirkens evangeliserende misjon.

Vennligst meld
adresseforandring
til
St.Olavs ekspedisjon,
Akersvn. 5, 0177 Oslo
tel.: 22 20 72 26

22 Liturgisk kalender

SØN 28 4. SØNDAG I PÅSKETIDEN

Norske Tidebønner - uke 4

Apg 2,14a.36-41/

1 Pet 2,20b-25/ Joh 10,1-10

Man 29 Sta. Katarina av Siena.

Apg 11,1-18/ Joh 10,1-10

Tir 30 St.Pius V. Apg 11,19-26/

Joh 10,22-30

MAI

Ons 1 (St. Josef. Håndverkeren)

Apg 12,24-13.5a/ Joh 12,44-50

Tor 2 St. Athanasius. Apg 13,13-25/

Joh 13,16-20

Fre 3 SS. FILIP OG JAKOB -

1 Kor 15,1-8/ Joh 14,6-14

Lør 4 Apg 13,44-52/ Joh 14,7-14

Norske Tidebønner - uke 1

SØN 5 5. SØNDAG I PÅSKETIDEN -

Apg 6,1-7/ 1 Pet 2,4-9/

Joh 14,1-12

Man 6 Apg 14,5-18/ Joh 14,21-26

Tir 7 Apg 14,19-28/ Joh 14,27-31a

Ons 8 Apg 15,1-6/ Joh 15,1-8

Tor 9 Apg 15,7-21/ Joh 15,9-11

Fre 10 Apg 15,22-31/ Joh 15,12-17

Lør 11 Apg 16,1-10/ Joh 15,18-21

Norske Tidebønner - uke 2

SØN 12 6. SØNDAG I PÅSKETIDEN -

Apg 8,5-8.14-17/ 1 Pet 3,15-18/

Joh 14,15-21

Man 13 Apg 16,11-15/ Joh 15,26-16.4a

Tir 14 St. Mattias. Apg 1,15-17.20-26/

Joh 15,9-17

Ons 15 (St. Hallvard). Apg 17,15.22-

18,1/ Joh 16,12-15

TOR 16 KRISTI HIMMELFART -

Apg 1,1-11/ Ef 1,17-23/

Matt 28,16-20

Fre 17 Apg 18,9-18/ Joh 16,20-23a

Lør 18 St. Erik. Apg 18,23-28/

Joh 16,23b-28

Norske Tidebønner - uke 3

SØN 19 7. SØNDAG I PÅSKETIDEN -

Apg 1,12-14/ 1 Pet 4,13-16/

Joh 17,1-11a

Man 20 (St. Bernardino av Siena).

Apg 19,1-8/ Joh 16,29-33

Tir 21 Apg 20,17-27/ Joh 17,1-11a

Ons 22 Apg 20,28-38/ Joh 17,11b-19

Tor 23 Apg 22,30; 23,6-11/

Joh 17,20-26

Fre 24 Apg 25,13b-21/ Joh 21,15-19

Lør 25 Sta. Beda den ærverdige.

St. Gregor VII.

Apg 28,16-20.30-31/

Joh 21,20-25

Pinseften: 1 Mos 11,1-9 el

2 Mos 19,3-8a.16-20 el

Esek 37,1-14 el Joel 3,1-5/

Rom 8,22-27/ Joh 7,37-39

DEN NORDISKE VALFART TIL LOURDES

3. juli til 10. juli 1996

8 dages flyrejse fra København med fuld pension. Ens pris for alle deltagere på hotel kr. 5.300,-

Præster, læger og sygeplejersker ledsager valfarten.

Hurtig tilmelding nødvendig.

Den nordiske valfart til
Lourdes,

Skovgårdsvej 11, DK-2920 Charlottenlund
Tlf. (45) 42 28 39 83 Marina Steensen og
(45) 39 29 92 23 Phillippe Hanus
(begge træffes hverdage kl. 20-21)

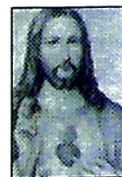
Tag på Pilgrimsrejse!

Kom i kontakt med dine længsels mål!

At få fred • At få kraft
At blive hel • Et liv i kærlighed

Det er muligt

Rejser til Pilgrimssteder, hvor Jomfru Maria har åbenbaret sig og givet budskaber til hele verden, om hvordan vi skal leve i Guds nærvær og i overensstemmelse med livets love.

Fatima i Portugal 8.- 19. maj
Medjugorje i Bosnien 19.- 30. juni
Norditalien 28. sept.- 6. okt.

Rejserne er arrangeret af Maria Truelsen i samarbejde med Pastor Benny Blumensaat, som vil være vores spirituelle guide på rejserne.

Pilgrimsrejserne er for alle søgende, for mennesker som ønsker at udvikle sig personligt - i tro på Guds kærlighed og Helligåndens kraft.

■ Ring til Maria Truelsen for program og tilmelding!

33 32 70 69

- eller evt. Erik Hein, Holger Danske Bustrafik!

42 81 12 44

Efter 9. marts
36 45 12 60

Neste nummer utgis 21. mai. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Faste medarbeidere:

Olav Egil Aune

Liv Greni

Bernt Eidsvig

ISSN 0802-6726

Albert Raulin o.p.

Nina Valsø

Gunnel Vallquist

Akersveien 14, 0177 Oslo

Redaksjon: Tlf. 22 20 72 48

Ekspedisjon: Tlf. 22 20 72 26

Årsabonnement (Norge): kr. 200,—

Øvrige europeiske land: kr. 220,—

Andre verdensdeler: kr. 230,—

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 0807 2046480

23

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo

Telefon: 22 20 72 48

Fax: 22 36 02 63

**Skal dere invitere til dåp,
1. kommunion, og ferming,
har vi:**

Nydelige innbydelseskort m/konvolutt,
å kr 5,-

Vi har også:

Messebok for barn og ungdom,
ib., kr 90,-

Kveldsbønner: «**Nå lukker seg mitt
øye**», hf., kr 29,-

Bibelen i forskjellige utgaver
Da smilte Vårherre, ib., kr 134,-

Legender og sagn

Messebok, ib., skinn, kr 290,-
ib., plast, kr 215,-

U. Nilsson: **Mesteren og de fire
skriverne** - En fortelling om Jesu liv og
død - ib., kr 238,-

NYE BØKER:

C. A. Reizel: **Rejsen til Jakobsland,**
hf., kr 178,- - *En pilegrimsferd til
Santiago hvor St. Jakob lå begravet,
den av de tolv apostler som ble hals-
hugget i Jerusalem*

Anders Piltz: **Som regnet och snön
- ett kyrkoår** - hf., kr 235,-

Anders Piltz er idehistoriker i Lund. Han
er katolsk prest knyttet til dominikaner-
ordenen. Denne samlingen av hans
beste prekener om Jesu død og opp-
standelse retter seg mot mennesker av
alle slag, lærde og ulærde, troende og
tvilere.

**Godt utvalg i symbollys, kors,
ikoner, rosenkranser m.m.**

Åpningstider:

Mand-Fred.: 10.00-17.00.

Lørd. 10.00-14.00.

Vi sender over heie landet.

ST. OLAV BOKHANDEL søker ny medarbeider

St. Olav Bokhandel, som er heleiet av Oslo Katolske bispedømme, har sitt utsalg i Akersveien 14, Oslo. Bokhandelen har en årlig omsetning på ca. 2 mill. og salget fordeler seg med en halvpart på bøker (norske, skandinaviske og utenlandske) og de øvrige på religiøse objekter, musikk, - kort m.m. Bokhandelen har kommisjonssalg i menigheter og en del postordresalg.

Det er i utgangspunktet behov for en medarbeider i **1/2 stilling.**

Bokhandelen vil innlede et samarbeide med Oslo Domkirkes bokut-
salg; som følge av det kan det bli i tillegg aktuelt med en mindre
stillingsbrøk i Domkirkens bokutsalg.

Kvalifikasjoner:

- Utdannelse på høyskole/universitetsnivå: Interesse og utdannelse innen fagområdene kunst, musikk, religion, økonomi, språk etc. er relevante for stillingen.
- Erfaring fra bokhandel eller annen handelsvirksomhet vil bli foretrukket: Gode samarbeids- og kundebehandlingsevner samt utpreget lagånd er egenskaper som vektlegges. Flexibilitet og stå på humør i travle perioder er nødvendig.

Lønn etter avtale. Nærmere opplysninger fås ved henvendelse til daglig leder Jacqueline Ringen, tlf. 22 20 72 48.

Søknadsfrist: 15. mai 1996. Tiltredelse senest 1.8.1996.

A/S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING 66 99 74 00 - SERVICE 66 84 84 86 - 90 60 27 59

Blikk
på tiden

KJÆRLIGHET PÅ HJUL

Nordmenn er ikke kjent for sin flammende lidenskap. Og den lidenskapen vi har, ser ut til å være forbeholdt ting og ikke mennesker. Vi har for eksempel utilsørt sterke følelser for mobiltelefoner, PC'er og vår nestes prangende veranda.

Selv har jeg en åpenlys kjærlighet til Bilen. Det er noe riktig katolsk over forholdet. Jeg har satt meg i hodet at samlivet skal vare livet ut. Med jevne mellomrom driver vi hverandre til sammen-bruddets rand. Da får vi mangellapper og må inn til overhaling begge to.

Jeg arvet bilen mange år før jeg var gammel nok til å ta lappen. Men bilen ventet trofast i garasjen, og siden har vi vært på veiene sent og tidlig.

Det ble raskt klart at bilen var en såkalt "mandagsmodell". "Selg den!" sa alle som har greie på biler. Men solgte jeg den? Å nei... Jeg hengte en rosenkrans rundt speilet, festet en St. Kristoforus til rattet og håpet det beste. Dessverre overså jeg de mest elementære vedlikeholdsregler, og det er jo begrenset hva man kan

forvente, selv av en bil. Ikke engang pavens velsignelse kunne forhindret følgene av mitt uhyrlige vanstell. Resultatet ble astronomiske verkstedregninger, som helt sikkert kunne finansiert en yngre modell. "Selg vraket!" maste mine venner. Men nei.

Jeg kjøpte et tolv binds verk om bilhold, og det var på høy tid. Alt har sviktet i tur og orden: bremseser, akslinger, sylindere og hva det nå heter, alt sammen.

Fordelen med bilen kan i grunnen oppsummeres slik: bare idioter ville finne på å stjele den. Men politiet har begynt å stoppe meg bare på utseendet (jeg vet ikke om det er mitt eller bilens), naboene mobber meg, bilmekanikeren rister på hodet og St. Kristoforus har fått et slitent uttrykk.

"Bli nå kvitt den livsfarlige bilen!" roper mine bekjente. Men nå har jeg rett og slett ikke råd. Jeg har brukt alt for mange penger på den. Mitt eneste fornuftige håp, er at bilen snart skal nå veteranklassen, og sakte men sikkert stige i verdi. Men jeg er redd føreren kommer til å eldes raskere enn bilen, ja, jeg har en fornemmelse av at den har til hensikt å overleve meg.

I det siste har faktisk lidenskapen kjølnet en smule. Det har kommet en anelse mistenksomhet inn i forholdet. Jeg har en paranoid følelse av at bilen er ute etter å ta meg. Når den går i stykker, sørger den for å gå i stykker på steder som ikke er nevnt i mitt oppslagsverk. Hvem har for eksempel hørt om et kalipper? Nå har altså bilen slått seg vrang i kalipperet. Det skumle er at den fortsatt går, men plutselig kan alt-

så dette kalipperet svikte, og hva skjer da? Jeg tør ikke spørre på verkstedet. Sist jeg skulle ha en ny del, måtte de så å si sette Interpol på saken. Delen var ikke å oppdrive i hele Europa. Mine venner sier ikke lenger "selg vraket!" De sier "kjør den på skraphaugen!" Da blir jeg såret. De snakker tross alt om min ungdoms kjærlighet.

- Tenk på all den moroa vi har hatt sammen! For eksempel den gangen vi holdt på å kollidere med et 17. mai-tog som dukket opp bak en sving på en øde landevei. Og den gangen vi ble stoppet av politiet med megafoner og sirener, og jeg hadde en pistolkopi liggende i forsetet.. Og den gangen vi kjørte hundre mil uten en skrue skikkelig festet i motorblokka! St. Kristoforus har sannelig gjort jobben sin...

Likevel er det ikke til å komme forbi at forholdet begynner å bli en smule frynsete. Det er for eksempel ikke sant at gammel kjærlighet aldri ruster. Den ruster som bare pokker, når den ikke får vedlikehold. Jeg har nok vært mer opptatt av å nyte bilen enn å ta vare på den. Og en dag kommer den til å stoppe for siste gang. Da er det for sent å tenke på den omsorgen jeg ikke ga den. Det hender jeg våkner om natta med mareritt, i drømmen er bilen et rykende vrak i veikanten. Så puster jeg lettet ut. Det var jo bare et mareritt, dessuten er det heldigvis bare snakk om en bil. Men tenk - TENK! - om det hadde vært et menneske?

Backstreet Girl